

రౌతుబగన్నా భరాచుని దీవిత స్వధిత్రము

ఇది

శ్రీ విజయనగర స్తవ్యండుగు సోమయ్యల
సూరిదాస్ విచేరచియింపబడి

శ్రీ సెట్టిలక్ష్మీ సంశ్రిహంగారిచే సరిచూడబడి

తిరుపతి ప్రండరీకనిలయ ముద్రాక్షరాలయగుదు ముద్రింపించి

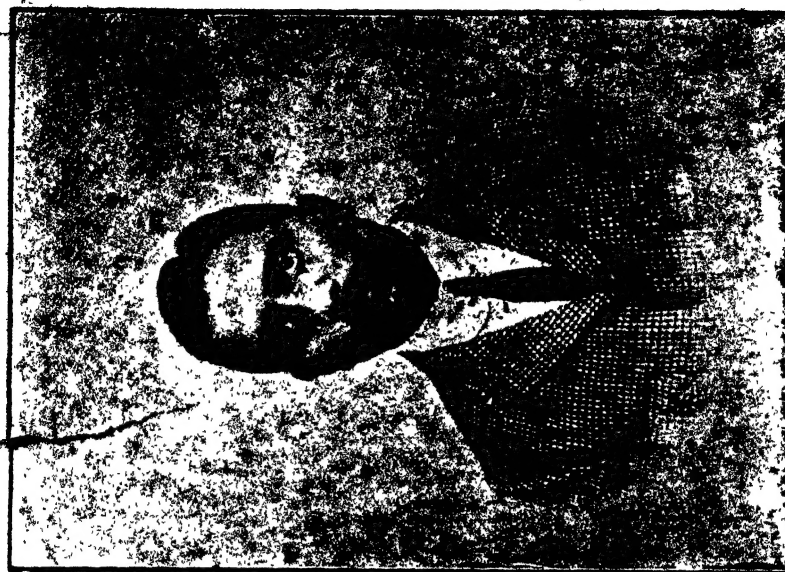
ప్రచురింపబడియె.

1. 10

మొదటికూర్పు 250 గ్రతులు.

కాపీరైట్ రిజర్వ్.

కథానాయకుడు-చౌతుజగన్నాథరాయుడు.

గ్రంథకర్త సోమయాజుల-సూరిదాసకవి.

శ్రీ

రౌతుజగన్నాథరాయుని జీవిత సరిత్రము.

ఇది

శ్రీ విజయనగరవాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల

సూరి దాసకవిచేరచియింపబడి

శ్రీ సెట్టిలక్ష్మీ నరసింహంగారిచే సరిచూడబడి

తిరుపతి పుండరీకనిలయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపబడియె.

1920.

మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.

కాపీరైట్ రిజర్వ్డ్.

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఓప్పు.
7	21	వారా	వార
8	8	న్నాద	న్నాధ
11	12	రి	వారి
14	20	నమ	నమ్ర
„	21	వాయు	వ్రాయు
„	„	ద	పాద
15	20	బి	శాబ్ది
„	„	జిత	రాజిత
30	20	హేచ్చు	హెచ్చు
32	19	భా	భార్య
43	11	వెచ్చు	వెన్ను

జీవోత్సాహము.

సుజనులారా,

సాధారణముగ నిప్పుటిమనుజుల జీవితము వ్రాయుట బహుశక్త్య సాధ్యమువలననప్రపంచము నానాటికి పాపభూయిష్టమై జాలేవిదక్షణ సత్యవ్రతము ధర్మచింత భూతదయ మొదలు గాగలనదృష్టానుమూల వంశుల ముప్పాతికవరకు నెఱిగిపోయనని నేను వేరుగా వ్రాయనక్కర లేదు ఇట్లుంటేనను తపజీవితము వ్రాయమనికోరిన పురుషులమనంబులను రంజింప జేయనెంచి నిరాశులముగ నస్మృతములగల్పించి ద్రవ్యాపేక్ష పగులై లోకములో భువన తొందతలచి యెట్టికవీశ్వరులైనను వ్రాయ జెల్లునా? ఒకవేళ వ్రాయ ని హసించినను లోకావవాదమునకు బాల్చు డరా మరియునుకపురుషుని చరిత్ర కవి వ్రాయుకోరింపుడు ఆపురుషుని సత్కీర్తియును దైవభక్తియువలు గాగలసత్కార్యములును భైరవసాహ సాధి సద్గుణములును చతుశ్చక్రిలదిని విజునానక్తిని పుట్టించుసత్కార్యములతోయు పురుషుడుదాన సపుష్కదా వ్రాయుకవీశ్వరునకుచక్కని మార్గముదొరికును గావునపై చెప్పిన సుగుణములు శ్రీరఘు శుభాక్షాధ వాయునియందు శోభించుచుండుట అనేకప్రదేశముల పెద్దలచేతనుకవి గాయక శిఖామణులనొంటునువినియు స్వయంబుగ గనియు సీసత్పురుషు నిచరితమువ్రాయబూనికొంటిని ఇంతియే గాక నూజకరితా కన్యయొక్క సర్వ హృదయ కీడునమును గ్రీమ వాంఛనేయ పొదిపెరిగిరుహభజనామ్మత సానమత్తిచిత్తిమునును వ్రాయసాహసిం నితిని గాని గ్రంథమచయముచాలదు ఐదునుకొంత లేని దేకవితా శాస్త్ర మొప్పుకొనదు కార్యముచేయువాడేనేరము చేయువాడు రెప్పులనేవెడకుచున్న నెట్టివానిలను రాకయుండుకపోవుగా ననన్జనులు దోషములత్యజించి యెప్పుడుగనిహింతురుగాత.

ఇట్లున్నవిందు సుజనవిధేయును,

సోమములనూరి దానవి విజయనగరము.

౧

గ గు మ .

సీ॥ అజ్ఞానాదులను పరివృత్తించినా ; పాపములను
సంగీతపాహిర్యములను పుణ్యములను పాపములను పుణ్యములను
సాక్షాత్తుచున్న శాస్త్రముద్రాను శాస్త్రములకు కీర్తిజగతిబెంచి ।
విజయనగరమున విద్యులభోజన నానందగజపతిని క్రయించి ।
గీ॥ పంజిలో త్తముడనుపేరు బడసినాడు ।
దేవదేవునిసత్కథల రోపినాడు ।
దాసనారాయణాఖ్యను దడలినాడు ।
అగ్నిహుతువును భక్తివినుతించు ।

క॥ పంశాః ।

సీ॥ సమాళిక॥ విద్యాలయమున విజయనగరమున వి పోత్తములయింట
వెలసినాడ । సోమయాజులవంశ సోమశేఖరనకున్ శ్రీశు
భద్రదాంబకున్ చెప్పుమీరి । కొమరుండైనట్టి కమళుల
నెడగెట్టి సుమలపాంతుకై చూచినాడ । పిమ్మటనిల్గింపు
విద్యకొంచమున్నే నరకాదునొరుల్పినాడ । సంతిదా
నినిమానియందమానాటక మంచుప్రవే చియిలరినాడ ।
వనితవేషముదాల్చి వరస్యస్యగీతాధి సయవిద్యలజనుల్
నన్నుపొగడ । ప్రఖ్యాతినుందిబల్ బహుమతులనునుంది
కొన్నిసమాజముల్ గూర్చినాడ । గురువునై పీరికి కొన్ని
విద్యలు నేర్చి విదపసర్కను కూడబెట్టినాడ । శ్రీగురుగని
వేగజీరితిదాసనా రాయణాఖ్యనియంతరయమునోడ ।

హరికథా నేర్చి శ్రీహరిదాసవరులతో నానందముననౌల
లాడిగాడ ॥

గీ॥ కవితక్కు వెలసిసఘచుతు తు ।
శ్రీజగన్నాథరాయచరిత్రమిప్పుడు ।
చ్రాసి దెలిపితివాకుండువాంఛతోడ ।
సూరివాసుడటంచున నుజనులాడ ॥

ఇది తా గ్రాంథము .

ఉ॥ శ్రీమహానీయ సాధుజనసేవిత పాదసరోజయుగ్మనే । నీమహి
మంబులకాపగడనే న్తునెబ్బాలుడసర్వసన్దర్భో । ధామపవిత్రనా
మృగ దానవధంజనరామధత్తని । హృదయశోకచారు వన
ఖండనకారణవాయుచందనా ॥

గీ॥ శాశువంశాన్ధిచంద్రుడై జ్యోతిమీరు । శ్రీజగన్నాథరాయచరి
త్రమందు । కృతికినికర్తృగా జేతుగొనుముదయను । మారుతా
త్మజకపిరాజమాన్యతేజ ॥

విశ్నోరస్తుతి .

చ॥ కవిజనులెల్ల నిన్ను కడుగారవమొప్పుగవు స్తకంబులకా । భువి
వెలయంగచ్రాసి రిటుపోలికలెన్నియొప్పొనకథర్ । సవినయ
మొప్పునేను నిజసన్నతిశేయగనేరనైననా । కవితకు విఘ్నమే
మియునుగల్గజేయకుమీశనందనా ॥

సరస్వతీస్థపము .

మ॥ ధనముల్ మిదైలు ధాన్యరాసులుమారుర్ దారాత్మకరూప
యా । వనముల్ ధైర్యముసాహసంబుకు లముక వస్త్రంబులకా

గల్గునా । మనుజులవిద్యలు పొందకున్న వకువైమర్యాడలక
పోందునే । వనజాతిగనురాణిచాడెడను సీహర్షల్యముకా
జూపవే ।

స - మ రేఖ

సీ । తనకన్ననధికి తీర్థముకపీత్య రుండెవడందు గర్వించిమెగలు
కడు । తనకవిత్వమునకీ తప్పులులేపంచ పరులతప్పులుజూచివా
డొకండు । సహజకవితకీక సత్గ్రంథమలనుమ పదములనొ
గ్గించి బలుకుచుకడు । తనవ్రాతకము లానె 'వృక్షకీక' గా
డాగ్గిమిదియని మునుకడు ॥

గీ । ఇట్లు వరుగకవులనే గుచిలోను । కాగిదాసాడినఁ శ్లోకప్రణ
సెఱతు । పోతనయు శ్కనయు సట్టిమువ్వలై నె యాంధ్రసత్కవి
వరులనే సభిమఱితు ॥

చ । పొగడనులేనిచర్యలగు పోల్చుచుడేవునితో సమంబుగక । తెగు
వనువ్రాసిబల్కెదను తేటతెనుంగునల్లెనూగతిక । గరను
పండితులడనని మృకముజూపనుసూరిచానుడక । తగుసరసుండు
కాతుకులధన్యుడుగాన చరిత్రనాచుడ - ॥

శ్రీరామ త్రివిధ సేవ

త్రైవిధ సేవాయనమః .

శ్రీరామజగన్నాథరాయనిజీవిత - చరిత్రము .

ప్రారంభము .

మొదటిభాగము ,

కథానాయకునివంశక్రమము .

సీ॥ శ్రీరామవంశాధిపీతకగుండుజగన్నాథరాయని కథనువినుడు ।
 వరశ్రీ కాకశత్రువరమునపుణ్యపుదంపతులకుబుట్టిధరనుచెలసె ।
 సీతవిజనకుల నింటులకూతుల నన్నలతమ్ముల యక్కలమరి ।
 చెల్లెండైనతమ్మనెప్పినతదుపరి నితనిచరిత వ్రాతునింపుమీర ।
 గీ॥ రామదాసునివాసుడై రాజితముగ ।
 పూజలనుజేసిపూజనపొందుచుండె ।
 వ్రాయబూనితి నడచినవిరునకథను ।
 తప్పలెన్నకయొప్పులుదలపరయ్య ।

క్రం॥ శ్రీవేంకటకృష్ణమృతక । శ్రీవేంకటనరసమాంబచెలువగవెలసెన్ ।
 ఈవసుధనునీయిరువుర । నేవిధివర్ణింపనేర్తునేర్పగుణమూర్తి ॥

సీ॥ దానముదేమును పంపింపుగవలయు భక్తిమార్గముననాశక్తి
గాంచు । సేకలభోదయి పుష్టిపీనినిల్చు సాధులభుక్తికై
సరగనిల్చి శ్రీరామపూజలే చింతసాధ్యమనిబోల్చు ధనకాంక్ష
భూతము పరిమిలూల్చు । కామప్రోథామల కంఠలడదబోల్చు
పరగతిగొనుము పరదాల్చు ॥

గీ॥ నిర్గుణైకత్యుక్తయోగిని ? ।
పుష్టిలను పుష్టిలగాంచి పుష్టిరజ ।
యోగిగానంటియంటక సుందరిని ॥

--- వ్యర్థసంసారముపెనువాదాటె ॥

ఉ॥ పుత్రికలుగృహించిరి పుత్రులురేరనువంతమించిన । తాత్రత
నెంచిదానములు దారగుణంబులుమీరసల్పినట్ । తేత్రములెన్నె
గాంచి హరిసేవలుజేయగంతశ్రీజగ । నిత్రుడొసంగెన్దరిని
మేటినుపుత్రులకై కాముల ॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథజేవునేచిరులూపన । నామమిడతేహునగు జగన్న
ధుడనుచు । మిరియుగరాముడనిరెప్పచిరులవాని । ధరనువెం
కటకృష్ణమృదననిల్లు ॥

సీ॥ ఇపుడున్నవారందు నిమిరుపుత్రికల్ నారాయణమూర్తి నాతి
మరియు । మాణిక్యమాంబనే మగువరెంచుబిడ్డ । పతిబాసి
వంతను బరగుచుండె । శేష్పుత్రిక నువాసినియాచు వైశాఖ
పట్టణముననుండె బాగుమీర । నీపతివ్రతను నేనేకీర్తివర్ణింతు
నంతబల్కిననిను మంతెయగును ॥

గీ॥ పతినిదైవముగను జూచుపక్షతికధను ।
వ్రాసించదివిన వారికిపంతదొలుగు ।

నీ ప్రతివ్రత ప్రాణేశుఁడవుమనఁ .

విలియప్పలనఁచయ్య నిశితమునును .

ఉ॥ వైద్యముచేసి గోగులకు వంతలబాపకనాకు గల్గునీ । బాధ్యత
దైవమిచ్చె ననిభావముమోయుచు పోయి ఘోరము । స్వాధ్య
మలైన వ్యాధులను సాధనకేయుచు కూలమవుదా । తద్యము
మండవిల్లికుల ధన్యుడమిప్పు నాడగువాడా ॥

సీ॥ వైద్యుడే హరియని వన్నెపడ చున్న విద్యనుజోభించు విమల
యశుడు । వైశాఖురినుండు వ్యాధులలోలొంది మంటికిగుండు
పొండు మాంసమును । మరల మరలఁ జూచు కట్టించని
భాగిని చేరిన నుండునును । ప్రస్తుతమున్న ధాన్యములకు
వైన సుకృతములు నున్నవి ॥

గీ॥ తానునాగాయి వాశము ధరియించు ।
తనకువారి యాద్యమును పంపిండు ।
సమ్రతనుమీ సన్నల నానందము ।
నాయుడను నీ క్షితి నయములు ॥

గీ॥ అమృతవాస్తవము తన్నచగిలెనును । పిలిచి గొంపోవుమండరు
ప్రతిమీర । వైద్యముచ నిష్కపింపని పాపకొనగ । సహవా
యప్పల సరసయ్య యలగునిలను ॥

కా॥ ప్రీతియుప్పల నారసింహు సరివా శ్రీరంగ జూచిం ।
సారాసార విచారణ సరిసత సన్మార్గ సుహారత । లేరె
వారును ధాన్యస్థలినిజే యెల్ల పలిసి ఘనుడు । సారావారా
మభీరభీర గుణముల్ భక్తగదా చేరెడు ॥

సీ॥ సోదరీమణిమామ కోభించువెంకట నరసమాంబకు ప్రాణనాథుడైన । వెంకటకృష్ణమ్మ వీనుల యశశ్శాల్కిని వారికొదవిన తనయులకును । నప్పలనరసాఖ్యు డాదరబుద్ధిని జేసిన యుపకృతుల జెప్పగలన । తనకటుంబము కన్నదయమీర వారల నాచరించుచుండె నాదినుండి ।

గీ॥ బావవెంకటకృష్ణమ్మ భక్తుడగుచు ।
తనదుపుత్రుల చదివింపదలవకున్న ।
శ్రీకృష్ణాదరాయనిచేరతీసె ।

నైమిశరముల బాలుడైనమొదలు ॥

ఉ॥ అప్పటనుండి బాలుకు నెంచుమొదలు కోట్లులాగలది । పొప్పెడు పుస్తకంబులును నెక్కమనూహించునైన ఛత్రముగ గొప్పతనంబుమీరుగలు కోరినవన్నియుఁ బ్పించెనా యప్పల మండవిల్లికుల మందుననప్పలనానినాన్తుడే ॥

చ॥ చిరుతరుచేదీసి కడు చెల్మినిజాల్చిం బాల్యక్రీడల । ప్పెగువున గాంచిమోదమును చెందుచు ప్రేమనులెంచుచుండెన । త్వరముగ పెద్దల్లానులను తప్పక ప్యానును జేసియంతని । ధూళిభిన్నుని బొందజేయుదార గుణుడగు మేనయ్యొకఁ ॥

మ॥ వినుకీయప్పల నానిసింహుడిటులగా విశ్వాశియైతెచెరా । తనియిల్లాలికే ప్రేమమెండతని పైతమ్ముదయక బ్రోవదే । వనజాతాసనుడిట్టి దర్శపతులనే వర్ధిల్లగాజేసికే । ధనమేప్రాణముగాగ జూచుజను లీధన్యత్వము గాంతురే ॥

మ॥ భభిరేయప్పలనానిసింహులగునీ । బాంధవ్య సత్ప్రేమయో గులకాచేతనధ క్షమాచునునవా, గోద్రాహ్మికారాధనలనెవ్వరు

శ్రీ కామజగన్నాథరాయనికవిరచితము

పాదభాగము

ఉ॥ శ్రీజనకాత్మజామరసి, శేషవిచారమనమమృతయో వ్యాజకటా
క్షురామృతభవాన్తలు వీనులపిందుగావినా॥ పూజలుసల్పు
చుండుతరి, పెంపునవారిధిదాటి పోయియో॥ రాజలలామురాణి
మది, రంజులమంగళవాన్తడెల్లునీ॥ శేజమున్నెచాలుదురె శేవతు
లైననుమాచులైనవి॥ భ్రాతృసత్యశౌచగుణ మారుతినందన భక్త
పాలన॥

ప॥ జేవాదౌధరింపుముయ్యునింకెక్రమంబున శ్రీజగన్నాథరాయుడైదు
వత్సరములబాలుడై పార్వతీపురుమున, నక్షరాభ్యాసముడై యంతకంతకుకా,
విద్యాభ్యాసమునందాసక్తి మించుచుండునంత॥

సీ॥ అయిదుబట్లును నేర్చుటంతలో మగియించి, శేర్లుగుణేంతము,
శేగనేర్చి యారవయేటనే, మీరిపోత్తముబట్టి, పాఠములే గురుగ,
పల్లెవేసి తోట బాలులగూడి, యాటలాడుచున్న క్లాసునవారిని
కడకుద్రోయు నేటటనొకమెట్టు, కెక్కుచుండుటగాని, రెండేండ్లు
క్లాసున, మండులేదు॥

గీ॥ అంతబాల్యము నెండైన నతినిగోరు
బాలకులకిచ్చు వత్త్రములే పాటిగొనక॥
శ్రీజగన్నాథరాయను, చిరుత్తడైన॥
చెడుగుదాలులతో చెట్టిచెయ్యలేదు॥

చ శిశిరముఁ యమంబుమరి కార్షమునల్పము వేళనేర్పువం ।
 దశమిలుకాధువర్ణలకు, దాసులుంటులు నాణినుండిచం దన
 మును పుష్పిహామములు, ఏడిగడుపులు కాతునంశచ! ధనుడతి
 వాంఛయైతిగ, దాల్చిమెలంగుచుతోడి వానితోడ ।

ఉ॥ పండుముమీర బాలురను, బంతులయూటల నొడబుచ్చియా
 పండుముభిలేకరిక, కిన్నగింబును వారిచెట్లమహా దొంతులు
 దొంతులైగడె, ద్రోయుదునాని పట్టెకూడబు గతగనాడి
 కాంచును, నెట్లయి ప్పెను బాన్యక్రీడుడ ।

స॥ మునుచు॥

వి॥ చిరుతపరాయుడాటలకు, జేసి న్యూల కెప్పకానయ! చ్చిరుతల
 కంఠంబిలిది, జెడ్డియటారు కల్లకగించి దోచుకల్లరు
 లాచుమ, లెక్కిన వారి బవాచలంచుచుండు కలుచున్న పిల్లనిడి,
 తానున్నరు చంచుచాడుడ ।

వి॥ ఇతియేగాని

క॥ పండులనుగెల్వొతా ముందుగనేయుండుచుల, ముచ్చటసి
 రి॥ అందరినిజగన్నాధుని సందిట కేబట్టివినరు, సరగుచతుర్లక ।

సీ॥ తొతోడికాలకుల్ ధరియించుబట్టల కన్నమించిచున్నతె నన్నెక్కటి
 వారలచూరించి, నన్నెలతోమించి, సందవేళచుతోటపైరుకేసి
 నమమహాగ్గమునంది, పడుచులకుపలయ, ఫలహారములు కెట్టు
 సరమదయను! పడుగురుతోగొడి పరగుచుండుటగాని యెంతిగ
 చరియింప, నొపలేక ॥

అ॥ నె॥ చిన్నతనములోన, నిన్నిబుద్ధులుగల్గి పెద్దతనమునందు, పేరు
 పడడె॥ బుట్టిచంతెలోనె, పుష్పమునకుగంధ, మబ్బినట్లుదీని
 సరసిహాడ ।

ఉ॥ ఈవిధిరామశబ్ద, పెన్నియోక్తిడల నల్పుచుండుచి॥ ద్వావిమ
యంబునందునహ, సోయశ్శానినిశోధగాంచెచా॥ శేవసుకూప
మంపదయు, జేసిడిచర్యలు బంధుకోటిసహి॥ భావములందునుచు
చున, పారప్రమాదము సందుడేలగా॥

గీ॥ తల్లిరంగ్రులునప్పుడు, తమ్ములుము॥ మహానుభు విద్రులు,
మేలసంగి॥ పార్వతీపరిమందున, ప్రబలచుచె॥ శ్రీజగన్నాథరా
యును, చిన్నబతుల॥

సీ॥ పార్వతీపురినున్న, బహులక్షాసులన్నావేలివడనాపాస్త, శ్రీరాము
వైశాఖపురికిగి వరునబెట్టుచున్నాచులే ఓలకొని మట్టు నెక్కు చుండు॥
మూడవభారము, మొదలుపైపాదము, లంగోమోమోం దెంచుట
నరకు॥ మెట్టివ్యతేమమమ్మో, నట్టివాటి॥ మెలమినేళ్ళెల్లానా,
మార్గవేది॥

గీ॥ అంతనచ్చటచదువగి, నానీగి॥
చేరెమనరాసాపురమును, శ్రీభుమును॥
ఎన్నశక్యముగానిది, యేర్పరకు॥
నమపగామిచెక్రిడగగ, న్నాధుడవును॥

మనరాసుపుర వర్ణనము.

సీ॥ ఏవైపుచాచిన, నత్తైసభవనము, లాకంబుచుకాడ నరగుచుండు॥
నేత్రపుచాచిన, నింపుమిట్టించెడి, శ్లెషరునెద్ద, శీధులమర॥
నేవంకకేగిన, నింజన్లుమిల్లులు, ననివాండ్రోగూడి బలసియుండు॥
నేవాడకరిగిన, రాజులబంగళాల్, గాజుకామగితో, ఘనత
జెండు॥

గీ॥ బ్రాహ్మకార్లును మోటార్లు, రాసుతిరుగి॥
జైసికిల్లుచుగురవు, బంధుననుచి॥

నింతవిస్తీర్ణమునకు నొక రాజు

పులిమికోకిలముమీ రాసు, పులివరింబు!

౩౦॥ కలములుపుష్పములునుబరి! విలువగలకన్నములు నొకటి, వింత
గుడుస్తురి! పలుమె బోలెచ్చెలు! నొకటివెన్ను, పులిమి గొప్ప
పపుసూక్తి!

సీ॥ మోటారునెను శో, పురుషస్వేదము యెంచ మూర్ఖాన్నిసెంతచెత్తలు,
ముందునెను! కల్లుచోక్కోచి శో, చాబులచిచె, దొంగలనె
క్కించు, దొరలవలెను! రిక్ షాలురుటా లు, కిష్టలు, కోతురు,
బండ్లెక్కినకగొప్ప వారిగుమరె! బండ్లువనిత్రుళ్లు ప్రజలగభి,
ముచూపు మనరాసువింతలే, మనకురాక్షి!

గీ॥ కోటలనుమీ దుకంపెనీరే, కోట్లుగల్గి!

బైనుకోపులుచాటకారే ప్రభలవెలిగి!

మూర్ఖునియమోచార్కు చిరములే, ముంపెమొసగి!

వారపునిపుంమించు నుద్రానాపునము!

౩౧॥ బీచిదొరలును నొకటి! కోమలుమోటాగ్గునెక్క, కోరికరాదో!
బాధిరబెట్టుమె యువకులు! యాచిరగోతురిచట, సవనీవ
తులక॥

గీ॥ అచటిపైకోర్టుగానూలు, హస్తటలును! మొదలుప్రసిద్ధికికా
గల, ముఖ్యమైన! వన్నియున్నవటంచునే, నెన్ననేల! జాబ్బిపురి
వైభవమున సాగిలదె!

౩౨॥ వె! గొప్పవిహాలు గోఖలేహాలును! గాననభలొరకు కట్టబడియె
సచటనుండువేశ్య, లాటపాటలువిన్న, చెన్నపురినిబయ
చిరమగునె!

కం॥ దోసలిడెల్లుయకాఫీ, బాసుకీడళు సేవన పాయమునుసే
 బాసయ్యిల్లినాదియు నాం॥ యామము, బహుగలరే॥
 గీ॥ చెన్నపుముయ్యెంచి చెప్పట - వేదసాక్షాత్పాపం॥ తిరు
 నేమొ గానియూపాత్తమునవ్రాయ గలుగుకల్లు, శ్రీజగన్నాథు
 డటజేర, జెప్పవలె॥

వ॥ మరియు, శ్రీరామకృష్ణాద్వైతమును పరిపూర్ణముగా, హిం
 దూజీశము కు ముఖ్యస్థానము నుపరాసించుము, సమస్తవైభ
 వములకాంక్షించు సమగ్రసూక్ష్మజ్ఞు వానిసాధవించుచు, కలహ
 సంవర్జములు, పూర్ణముగానే ద్విజ్ఞానులగుచు, పాపములేని
 యదోచ్చటవాని, ప్రవేశింపవలయు నుండెల్ల నుడె॥

ఉత్పలమాలిక॥ తిన్ననిరాజవీధులును తియ్యివోటినిచ్చునొమ్మల
 తున్నకొమ్మెడలట, నున్నెము గొన్నెలుగొల్లురా॥ మిన్నల
 కోటలుక బమలు, మెలుగుపువ్వుల తోటలందుబల్॥ నన్నల
 మీరువృక్షములు, వా గొన్నెల వా రికారలొన్నెవి శాఖ
 పట్టణము, నెలమున్నె నేలకొనురా॥ నన్నెమోము వేల్పు
 నకు నమ్మతము గొనిం కుండు నీ॥

ఆవ॥ జెడ్డికలకిటరుచు జల్లాభుజువాట॥ చేతనాభుజువనించు
 చుండ్రు॥ రాతుమశ్శుకై॥ రావుకలెక్టరా॥ శ్రీసుబానకొల్వ
 కేసెనచట॥

ఉ॥ నాలుగువత్సరంబులట, నమ్రతమీదికి కొల్వకేసెనా॥ కీల
 వ్రాయుగాలరమె, కేళిరమైయట మెప్పుచొందిగో॥ పాలునిపాద
 పద్మముల, భక్తినిడేలుచు రామచంద్రదే॥ వాలయదర్శనంబున
 కు, నాతురత నిరతింబునేగుచు॥

ఉ॥ అచ్చటకొలువనందలను నద్భుతమొప్పుగనంచరింపగన్ | మెచ్చుచు మేనమామయటు మీదట పెండిలిజేయనెంచితా' నిచ్చెను శ్రీ వృత్తికను నిద్దరికిద్దరుసీమజోడనన్ | ముచ్చటనా రునాశుభము మోదముజెందిగ మీరెకోభలన్ |

సీ॥ మండవిల్లికులాబ్ధి మానితపోమును గోపాలరావును గుంధచును ఆతనినామిని యగుచివనాగాయ గాంబాస్వామికి యతుల సుమతి | వారికిరునరకొక్క వరపు తియ్యెపుట్టి విజయలక్ష్మీనామ | విమలకన్య | యాకన్దియనొసంగి రప్పలనరసాఖ్య ననుజును గోపాలు డతనిభార్య |

గీ॥ కాసునంతాని గోమునరాగచిలది |
విజయలక్ష్మీకొసంగిరి విమలకులదా |
మేనమామలునప్పుడు మిత్రులబుధుల |
నల్పరటపెక్కిరి లిలుపింతనమున |

గీ॥ అంతగోపాలరామును సతనిభార్య | నేత్రయుగ్మములంబుమీసగు నావి | అప్పగింతలబెట్టి యందురుచు | విజయలక్ష్మీమనమకూల విమలమతిని |

ఉ॥ అల్లునిజాచినారలపుడా దర మొప్పుగజేరివిల్చిమా | పిల్లనుకోసం గితిమి పెంచితిమెంతయుప్రేమతోడనీ | పల్ల నవాణిముగ్ధమును బాద గజాలదు నేరేవేళలన్ | కల్లులుబల్కనేరజేటు గాచెదవ్రాడియనేలుకోవలెన్ |

సీ॥ విజయలక్ష్మీనిబొంది విజయముచేకొను రాజాధిరాజుల రచ్చలందు | సుగుణరాసినిగొని సుఖములనందుము సకలసంపదలతో శాశ్వతముగ | మానవతినినంది మర్యాదలనుపొంది పుత్రపౌత్రాధిగో వుడమి మనుము | మాకూతురైడించి మమ్ములబంగుల నానంది వార్ధినివలరజేసి |

గీ॥ ఈధరను మెప్పుగొనుజగన్నాథరాయ । యంచుగోపాలరావును
తలనిభావ్య । యప్పగించిరి తమకూతునల్లునకును । పొంగిపొరలేడికుః
భము మింగుకొనుచు॥

అ॥ నె॥ కాతువంశజుండు ప్రీతిపెంపారగి విజయలక్ష్మీనంది విబుధు
లలర । నత్తమామలకట నావరమున మ్రొక్కి । శలశ్రహంబుజవియె నెల
వులకును॥

మ॥ వినుదీగన్యకంబు తిద్దవిగాభపురిలో వేవేలన తాగియున్నాను ।
పనిలోఁబండియు నల్పుచుకొల్పుతా బాయంగభావింపనదే । జనమున
నమ్మిగొప్పపెంకులపుడుక సంతోషభావంబులక । వనబాల్సిననువ్రాతె
తప్పనరమేవంతు నమేలై ననుక॥

కం॥ తనకన్న పెద్దవారలు । తనకెంతోగౌరవంబుతప్పక నలువక ।
గొనివారలకీర్తింపుచు । జనెంచెను వేరుకొల్పినల్పగతానుక॥

మ॥ పిమ్మట కేమిజరిగెనన॥

స॥ శ్రీదశమ్యత్రలో శ్రీదశగన్నాధుకు మర్యాద తిడిరినమాజ్యములు ।
నాటకమ్మగ నాకిరాయునిమెడివిండ పూలవండ్లువేసిపూజచేసి । గం
తోపసరచియుసాగనంపిరిమిత్ర వాత్సల్యము స్పృహ భవనమునకు । నంత
నామను నాటిక తటమైచంబయ్యె జోలీనులొచ్చేగబుద్ధిబాడమి ॥

గీ॥ వెడలె వెల్లుగు ప్రసాదించువడయుటకును । అచటిమిత్రులతోగూడి
యలగుచుండె । కిప్తముగవిననొప్పుచుకలతపడక । జరుపుచుండెనుదిన
ములుసంతసమున॥

కం॥ శాంతముచేసుభమబ్బును । శాంతముచేసకలభాగ్య సంపదనూ
దపుక । శాంతముచేడయమొదవును । శాంతముభూషణముకాదెనబ్బనుల
కిలక ॥

గం॥ ఇదిశ్రీవిజయంగరమ హారాబాస్థాన నాట్యశాలలో శిష్యులందఱు
శ్రీసోమయాజుల నూరిదాస కవిచేయించబడిన కాతు బగన్నాధ
రాయనిచరిత్రమున రెండవ భాగము శ్రీ॥ శ్రీ॥ శ్రీ॥

శ్రీ రామ డ గ న్నాథ రాయ ని శీ వి త చ రి త) ము

మూడవ భాగము ,

ఉ॥ రామశక్తిచేత రఘురామనితమ్మదుల త్తఱుండునిర్ । జీవి
బ్రహ్మధర్మపడగ చివ్వననేగిబలంబుజావసం । జీవినెదర్చిరామునిఘ
దంతనుబెట్టి సుమిత్రనందనా । శీవతుచేయవే సుజనజీవనపావనవాయు
నందనా॥

వ॥ దేవా బౌధరింపుము యిట్లుశ్రీరాతమశాంబునిసోముడు శ్రీజగ
న్నాథరాయుడు వెల్లుారుత్తైరింగుబడిరి నవినస్పెక్తచుక్లాసున రెండు
వందలనలుబది విద్యార్థులతోచదువుచుండతరి॥

సీ॥ ఒకదినంబునవీరి నుకచోటనిలబెట్టి డ్రిల్లుచెప్పుచునుండెనీవిమీర॥
నంతసూప్రందెంటు యిచ్చొట్టుకరుదెంచి విద్యార్థులందరిగ వేరువేర ।
జూచిపరీక్షించివోద్యముగనుక నానగునిలపించినయముగాను । కుశ
లనార్తలడిగి యసమానమౌటగు నందరిలోరనునాదరించి ।

గీ॥ మేనులేట్టుచున్నవనీ కనుచు । నిందరినిదిప్పుచుండగనండు
మాజ్ఞ । యనుచుకలవిచ్చె దొర రాయునాదరించి । మానమవమాన
మెటనున్నగానిరాదె॥

వ॥ అవిగనితోడివారు కడునాదరభావముమీరనాయునిర్ । పది
లముగానుహస్తముల బట్టిచటాలునమీదికత్తియా । సదనముజేరమో

మొదలు నందడి చేయుచు మేర భళాభళి! సదమలమానమంగవని సన్ను
శిశిరిరాతువంశజా!

గీ॥ రెండునందలనలుబది రేంకునందు! నితనిబేల్చిన్వారవమిడగనల!
చుందివారలకెందున మంచిగల్గు! చెడ్డవారలకెందును చేటుగల్గు!

ఉ॥ అచ్చటనాపరిశ్రమను నాతడుమెప్పులుబొంగికొల్పినం! దిచ్చ
జనింపజేరె మదిలింపుదలిచ్చెడువంగవోలునం! దచ్చగుపైపు పొరజను
లందరు సంతసమందినాయునిక! మెచ్చుచుచుట్టియుండి తనమేలును
గోరగసంచరించెతాక॥

వ॥ ఇట్లు సబినస్సెక్టరుగ గుంటూరుజిల్లా వంగవూలునక కొన్ని
దినంబులు సుఖంబుండె!

సీ॥ ఆంధ్రబచీరాల యనుగ్రామమునవీర్ల మొహరమజరపిరిమనల
మాన్లు! హిందూముఁలమాన్లు కెందువల్ల మెగాని కలహముజనియింప
కలతపడుచు! కట్టెలుచేబూనికొట్టుకొనుచునుండ పోలీసునధికారిబొమ్మ
టంచు! శ్రీజగన్నాథుని శ్రీఘములంబగ మైవైవెతలెనాపండుగునకు!

గీ॥ పోయికనిపెట్టికయ్యము పొసగనీర! యుభయమతములనూరా
రైనై త్రముందు! ధనముగోరక న్యాయముదనరనిచ్చు! వారలకుసరిస
ములెమెవ్వారైన॥

కం॥ లంచముగోరియుప్రజలకు! వాచకులై బాధలిడెడి వారలుయ
ముచే! వందింపబడుచుమరలను! కొంచెవుజవములబుట్టి కొనముపైదరే!

వ॥ ఇట్లుత్సవమునడిపించుచుండ మెకమ్మేచ్చుకు పులివేషమునువేసి
హిందువుల నడుగుకొనువాడుకగలిగి వేషమువేయుటకు కలవైసంగు
మనిగోర శ్రీజగన్నాథుడిట్లుపల్కె, మీకుపడని నమయమున హిందువుల
వీధులకు నీనమయమునిజోవలదని వారించిన నినక పోలీసుపై యధికా
తులకు వ్రాసికొనినను ధలముగానక రాయునిపైనలగి యేతరునైనను

రాయని పరాధవింపదలచి తనకు శ్రుమకనితాగించి రాజమాన్యమన
రాయణోచ్చ సమయమున కారుకూతలగుయించుచుండ ననేపిధ
ముల రాయణబోధపరచినను విసకున్న నాదురాత్మ నితో రాయణ్ణి
నిమె॥

చ॥ వలదనమానవింకనిను బాన్సనై పరుమాడురంచుబల్ । చల
మునచిన్న దెబ్బలను చావనియ్యగగొట్టిదోలవ్యా । కులతనబోయిమి
త్రునికి కొండములాడగకోపగించి । యలసటదీర్తురేపు కడనాగుమ
టంచునుబల్కెమ్మేచ్చుడు॥

సీ॥ మొహరముముగియించి మోదమునజగన్నాథుకవిడిదినినాడు
నిలన్వి శ్లేచ్చ నిమిత్తమమ్మెగ నటజేరికడటంత రంగుడై కరుణ
జూడు డనుచుప్రార్థించె నాయమందరిత్రుని వంచినిపొవ్వునవరలె
బాడు అరివినయముజూపి యజ్ఞ్ము గుర్తించి బోయెనామూర్ఖును
పోతరమున॥

గీ॥ నాటిరాకరి రానెంచిరాయనచట చంపవలచెను ఒరుగనిసాహ
సమున తానుకటితలపడైరము తలచునుకటి యనెడిసామెతని జను
య్యెనదృశముగ॥

వ॥ తమపరిసేవిజరిగెనన॥

సీ॥ వేటపాలెమునుండి వెడలెనుమూర్ఖుని పల్లెచువ్వే నాయని
చెల్చికోరి విందుకరమృనివేడి బోడుకపోయెనిచ్చటి వింతలకేమిచెప్ప
నానాబరత్రి నందామేడకును బోయెమ్మేచ్చులు వానితోవిశ్రు
డాకడ పోయివెడకిరిచేబూనాచు శస్త్రముఘనుడుగాన మిమదికిలత
పమచు॥

గీ॥ మేడదిగివచ్చిదిగువకు మెలగుచున్న ప్రజగన్నాథుకంచిన సేవ

జలము! చావమోడిరినాయుని జాడచెలియ! సంతనిజమును తెలియుచు సరిగెవారు!

ప॥ ఇక్కడచీరాలనండిల్లుండు!

ఉ॥ అచ్చటనేటవలెను నాతడొనర్చినవింహలండిల! ముచ్చట యీరునక్కమును బూన్చినబండిని చెచ్చిచ్చెరువే! నిచ్చినదెరిగి నేమిదా నేగిననుంగొన నాజనానుల! వచ్చినజాడగప్పడమి వైభవతీరినదీ! కారక!

ప॥ అంతసచ్చటచీరాలనం చావోలీనుజవానులు కలుషాన్నిలని మ్లేచ్చుచితేతను వానిమిత్రులచేతను వ్రహరణముల నంది జగన్నాథుని తమ్ము వేటవాలెనున కలియనుని బల్కుయాల్లునుచున్నింపజాల! చెచ్చిల భాధచేపోజాలక సచ్చటనేయుండి డిక్కుబీసూప్రండంటనకు సంతినిన్వ నాలను జగన్నాథురానించి నడచినకథవిని మరల నాతనినేయచటకు బంపనాజగన్నాథు డాచీరాలకుమరలబోయి వోలీనుజవానులచే నడచిన దంతయునిని గడ్డిమేటులలోడాగినమ్లేచ్చుని పట్టుకొనినేరముమోడి॥

గీ॥ ఆరుమాసము లతీసిక్షలనుభవింప! కేసమ్లేచ్చునిమీదను కేను నిలవి! దుష్టశిక్షణజేసి. హాసమున్న! సిద్ధరక్షణశేయక శ్రేణుమగునా॥

మ॥ అదిడాల్చీనున రాచకార్యములలో సత్యంతకాగ్రత్తన! వ్యుత్సహా కేనులబట్టుచుఁ చెలగుచుఁ పుష్కాత్ములఁ బ్రోచివి! శ్రుతీర్తిఁ గొనెవంగ వోలున మహాశుద్ధాత్ముడీతండిల! సతతంబుండినసూలు నంచు ప్రజలాసన్మార్గ భూమింపగఁ!

ఆ॥ వె॥ అటకసాయివాడు నాజగన్నాథుని చంపదలచెగాని పాగు తెటుల దైవభక్తదేలు భక్తాత్ములను వెంట దాటియుండు కాదెదాన నారి!

ఆ॥ వె॥ లంఘిచ్చకముల నెంచక సతతము సత్యమాడనెంచు నజ్ఞ

నుండు! ఎట్టికొల్వచేయ నేమిలోపముగలు వెంటనంటియుండు వెన్ను
దెభ్రను!

కం॥ భక్తిదేవనవంతుడనదే! భక్తుడైగుణవంతు డధికబలవంతు
డునా! భక్తినిదేలిన ఘనుడువి! రక్తినిగొనకున్నెపుకము రాగంబులపై!

ల॥ వె॥ భవబుద్ధితేక భవజయనభోక! భూతదయనుమించు పురుషు
నకును! జయముగలుగకన్న జనములుమెచ్చరె! రవుకువంశజుడే భవి
సిపాక్షి॥

డ॥ ఈగతివంగ వోలుపురి నెల్లదహులచోర ముఖ్యుల! జోగుల
తేస్తి ధానునిడ బోహుకుమూచును లొంగిరంతనా! భోగినిరొతు వంశవర
బోహు బంధి! చాలకొండక! సాగుదునుండ సజ్జనులు చాలవీచా
నిమునంకె రి! దుకుళా॥

వ॥ అంతరియదు వంగవ్రాలు నికచి పాలకొండచేర నదెట్లు
న్నదన॥

గీ॥ పాశింపంబుగల్గి భాసిలుచుంటచే పాలకుండనిపేరు బయలు
వారె! చుట్టుకొండగుగల్గిశోభించుచుంటచే పాలకొండను పేరుబయలు
వారె! నీరినంతదలననల్ చేలగుచుండనట పాలకొండనుపేరు బయ
లువారె! పాలకడలిశాయి భక్తులందులనట పాలకుండనిపేరు బయలు
వారె॥

గీ॥ నట్టిపుణ్యము వివితేతనారదంత! సకలమర్యాదలందుచు సంరస
ముల కొంతకాలమునుభవించి కొడువలేక! తానిజేసియుద్యోగ
నాటివలన॥

వ॥ అంతరితేకపారదనులంకరు చెప్పినిచుట్టి యుండనుం! దరధరు
రాదావృత్తుల దాపుగనుంగొని సత్చరిత్రను! స్త్రీగత తిమిరగోరు
మను చెంతగతమణి నేవజేయనా! పరమపవిత్రుడాకొల్పు బాగుగ

జేసెను చ లోడిలోఁ.

ఉ॥ యలమహాకారులను లక్ష్మముశాయక నేమున్నబలె॥ సిగ్గుల బొందబంచినయ జల్మగగాచ సమాప్రయించి॥ పక్షముజూప జెప్పొక పట్టణలంచమును దానిలో॥ బిక్షుకుతోటివచ్చినను బెట్ట దలంచును భోజనముల॥

ప॥ యిట్లుండ॥

చ॥ పెరియొచ్చితమయ్యెగట మానకపల్కెన నుక్కిరాయుడ॥ కరముధంబుల్లి కనుగానక రాతుకులాభిసమును త్వరినుపరాధ విందుటకు దారిగను గొను చుండునంతను॥ స్త్రీరమతి రాయుదాతని॥ జేసెపరాధన మచ్చులంబుగ॥

ఉ॥ నేరముజేసేవీనిక నిల్వగరాదని ఘోషించునని భారము లందినాయుట బట్టనలాపగ నెంచవారె॥ కూరతనెన్నదన్నగను కొంత మూహముల్లిపెరిడె॥ వాగదాజేసెనప్పటికివారి బలంగము మీరియుండుట॥

శా॥ ఆరాదాతమ తప్పిల్చెమననా॥ దామూర్తిబంధించివే॥ నానా భాధలుపెట్టుచు॥ ధురములో నానాదిశరద్రిప్పియు॥ జ్ఞానాంధవ్యము కూడగొట్టిగదిలో జాగ్రత్తొనంపె॥ నామనజేగతినిచ్చి దుర్జనుల గొ మర్యాదలకొవ్విన॥

మ॥ బలము భాగ్యమురూప యవ్వనములు॥ బాంధవ్యసత్ ప్రేమత॥ స్థలయింప॥ మదినెంచినచ్చ విధిరానద్దాని దాటించునే॥ నలమూండగబెట్టి వారలకుశ్రీసర్కారు మర్యాదకీ॥ కలుషాత్కుండన పెంతవాడు జనదేకార్యాహులుగ॥

ఉ॥ ఈతపాలిండిపురి వెల్లక రేగిం గవ్వపోతుల॥ బాగుపడంగ కీసె వరధక్తుడటంచును పేంబండరా॥ త్యాగముసత్వివాక్యము సుధా

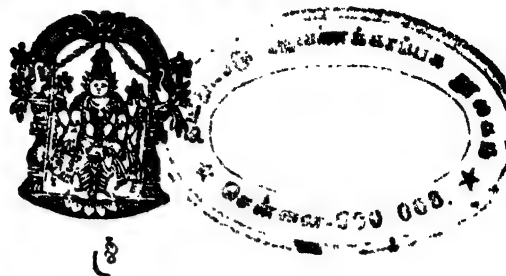
రసములకాదు భావణంబులు! ద్యోగులకచ్చి చెల్లవనిదూరమునేయక
కొల్వుపాగునే!

అ! వె! రాత్రువంశ్యుడైన రాయనిచర్యలు! కలసిమెలగువారు గాంచ
గలరు! భక్తిధర్మగుణము బంధులమెడప్రేమ సర్వభూత జయలు
సహజమయ్యె!

అ! వె! పాలకొండనిట్లు పనిపడియుండగ రాత్రువంశ్యుడైన రాయ
నపుడు! సరగగుణపురంపు సర్కినన్నెక్కు దుఃఖముబంపిరప్పుడెగువవారు!

గద్య|| ఇరిశ్రీవిజయనగర వాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల సూరిదాస
కవితే రచింపబడిన శ్రీరాత్రుజగన్నాథరాయని జీవితచరిత్రమున
మూడవభాగము శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ
రాతుజగన్నాథరాయని జీవితచరిత్రము.

నాల్గవభాగము.

చ॥ నినునునిజేసిలోకమున విష్ణులులైరనువార్తలేమి నే! ననయము
గొల్పుచుంటి మదినాసజనింపగ నేటికై ననీ! మనముకరుంగదేల నొకొ
మాదునినందనభక్తపాలనాధనమడుగంగబోను పదదర్శనమైననాసం
గుచుండవే!

వ॥ దేవా బౌధరింపుము యిట్లు శ్రీజగన్నాథుడు పాలకొండవాసి
సర్పిలివస్థైర్యుగ గుణపురముజేరె పదెట్లున్నదన!

సీ॥ జలజలమనిపారు సెలయేటిగట్టున కుదురుగనమన గుణులు
రంబు! జయపూర్వమహారాజు జయమునుసూచించు కోటనుగల్గినగుణ
పురంబు! పాతశాలలనున్న బాలులమదిగల్గు కోర్కెలుదీర్చెడి గుణ
పురంబు! నాల్గుజాతులనొప్పి నాణెనైవెల్లుచు గునిసిమీరుచునుండు
గుణపురంబు!

గీ॥ చిన్నదైననువన్నెల చెలగియుండు! కాననముదానిచుట్టునుగా
చుచుండు! వాసయోగ్యతచేత్రజ వదలకుండు! గుణపురమునకీర్తి
గొప్పనిండు!

ఆపె॥ అట్టిగుణపురము! నప్పుడు చేరెను రాతువంశ్యుడైనరాయ

డంత! పాఠజనులు గొప్పగౌరవంబులతోని విడిచినచి సెలవువడసిజనిరి!

ఉ! అచ్చటకొల్లుజేసి నరడద్భుత మొప్పగకొన్నినాల్గులలో మున్న
టలూరగణజనులు మోదమునొందుచు రాతువశేజ్ఞా మెచ్చుచుహా
యిపొందిమనమేలుకు వచ్చెనితండటంచుతా మిచ్చిరిదీవనలకరము నీ
తనిబ్రాహ్మగనీశువేడుచుకా॥

కం! దీనులపాలించునుమది జ్ఞానులసేవించుభక్తి సల్పుచునరడ!
జ్ఞానులక్రిందించుచునకా మానయుగొనుచుండె నచటమాన్యులవలకా!

సీ॥ విజయలక్ష్మినిగూడి విజయమునందుచు గుణపురమ్మునయందు
కోర్కెమీర! దానధర్మములను దైవపూజలుచేసి ధర్మములెప్పక తన
దచుండె! సంతతిలేకులై చాలదుఃఖంపుచు నధ్యాత్మపతిసంబు నచట
జేసె! సంకల్పసిద్ధుడై సంపూర్ణముగవిని పట్టాభిషేకముబరగవడకె!

గీ॥ దశరథాత్మజకృపగల్గి తనదుభార్య గర్భవతియూచుకొన్నార్లు
గడచునాత! పుత్రికారత్నమునుకనె పొలతులలర! రాయుడాకూతుశ్రీ
రామరత్నమనియె!

ఉ! రామునినమ్మునారలకు రక్షణగల్గుటదొక్క-వింతయే! రామునిన
మ్మికానరుదు రాజ్యముపొందడెపూజితంబుగకా! రామునినమ్మి దానపు
డు రాజ్యమునేలడెలంకిసీమలకా! రామునినమ్మురాయునకు రాముడొ
సంగడె పుత్రికామణి! ॥

చ॥ తరుణియుపుత్రికామణియు రానునుబంధులు సేవకులౌదగకా!
సురుచిరభాగ్యభోగములసొంపు దలిర్పగకొల్లుచేసిను! స్థిరముగకొన్ని
నాండ్రచట శ్రీపతిపూజలుచేయుచుండను! త్వరముగ నేరపొంగిపురధా
వములన్నిటిముంచునయ్యెడకా!

సీ॥ ఏరుపొంగియుమీరె నూరునుముంపగ పౌరులందరుప్రాణభ

యముజెందఁ జామగ్రీవడనైచి చంట్టిపిల్లలనెన్ని యున్నతస్తలఁబుల నొడుగువారువిలునైననగలెన్నొ గలిగిన పెట్టెలుజలమునజేలచే జాచు వారు. లోతునీటినిబోవు లోపులనంచాల దెచ్చటకై బోయి జచ్చు వారు. ధనమునాసింపక తమప్రాణరక్షకై పరువునుబోవుచు పడెడి వారు॥

గీ॥ ఇట్లుజనములు బెగ్గొందనేడహంకి. పారసాగెనుపురముపై పంఠగించి. శ్రీజగన్నాథుడంతట శీఘ్రముగను. సాహసంబున నుపకృతుల్ సలుపజొచ్చె॥

గీ॥ దైవవశమునతనయిల్లు తడియకుండె. నెత్తుచోటుననుండెను బత్తుడగుట. తనదుగృహమునుదలపక తానుపోయి. పరులకోరకతికరుణను పాటుపడియె॥

ఉ॥ అంతటకొంతనేపునకు నాజలమంతయుతీసెప్రాణులుక॥ పంఠదొలంగిచేరితట పాడుగృహంబులుబాగుచేయని. శ్రించెలంకెరాతుకులశేఖరుడచ్చటకొన్నినాళ్లుగో॥ రంతయుతప్పునేయడితడంచును పై యధికారులెన్నగ॥

సీ॥ జలబాధతగ్గె నాకలిబాధకరమయ్యె॥ బీడసాదులబట్టి కీల్పుచుండ॥ గుణపురవాసుల గోలనామరునాడు చూడకఁజిలుకుక శోకమొదవు॥ రాతుజగన్నాథ రాయుడుకనిపెట్టి యుపకారములనేయ నూహపొడమి॥ వర్తకులకవిల్చి నడ్లుతెమ్మనిబంచి మిగులుసామగ్రిని తగనమర్చి॥

గీ॥ చేసెసంతర్పణముపుర వాసులలర॥ తృప్తితృప్తిగప్రాణులత్పన్నదీర॥ బోజనంబులుచేసిరిపాలుపుమీర॥ నన్న చాతసుఖభవయనుచునుడివి॥

ఉ॥ ఎంతటివాడికబ్బు నిక నెవ్వరికెవ్వరుభూమిపైనితా॥ మెంతటివా

రతైన తమకెప్పుడు సౌఖ్యము గోరుచుండుకా! సంతయు పేదసాడులకు
నాగతి నన్నము పెట్టజాలిరా! చెంతకు జేరజంకుదురు చెప్పగ నేటికితాడ
మేకలికా!

చ॥ పురముల నేలవచ్చు బహుభోగములందు మువిరివీగుచుకా! తరు
ణులగూడవచ్చు పరదారధనాదులగోరిదోసముల్! నిరతము సేయవచ్చు
నిటునీసరిధర్మము సల్పనేర్తురే! సరసగుణాఢ్య రాతుకులసాగర సోమప
విత్రనాముడా!

చ॥ గుణపురపండితాగ్రణులుకొందరుభక్తులునాజవానులుకా! ప్ర
ణతులూనర్చుచుండిరతిభక్తుడటంచును రాతువంశభూ! వణునటనుం
డనీకవడిసాగగ బల్కిరి మార్పుజేసిసంద్! గుణములకుప్పై నమనిగొల్లు
వనేడ్యగ పోరులందరున్॥

గీ॥ పోరు లేదుపుకనియొక సూరివరుడు! వ్రాసెపద్యములూనాడువరు
సమీర! వానిలోకొన్నివ్రాసితి వదలకుండ! చదివిగ్రహియింపుడా
నాటి చందమెల్ల॥

సీ॥ రాతుకులాంభోధి రాకాసుధాంశుడై శ్రీజగన్నాథాఖ్య చెల
గునెవడు! గుణపురంతాలూక గుణవంతుడెవ్వడు పాలించెప్రజలెల్ల
పరిధవిల్ల! దేవభూసురభక్తి తేజరిల్లగజేసి పూర్తిగానెవ్వడుకీర్తినిలిపి
వీడలకన్నము పెట్టించవలెనన్న కాస్త్రోక్తరీతిని జరిపెనెవడు॥

గీ॥ అట్టిమిత్రోత్తముడుచూడ నహహమనల! దుఃఖసాగరమందు
నకూగజేసి! పల్లకిమెడకునేగగపై నమయ్యె! నింకమనమెల్లదీవనలియ్య
వలయు॥

కం॥ రాతుకులశేఖరుడునై! యాతతధర్మార్థ కామయత్నాత్మకుడై!
స్థితయశఃకామకుడై! పూతజగన్నాథమూర్తిపూరుషుడొప్పె॥

చ॥ కవివరుల్లి పద్యములు కల్పనజేయుచున్నచుండగా! ధర్మపాదబాముభామగతి తావునపాదులు వంతనొందహా! శివవిమయెంతజేసిన తీర్థేమై హూసినకొందరాడగా! రవిసమతేజాడందరి నిరింజనజేయుచునేగెనత్తో॥

వ. ఇట్లు గుణపురముబాసి పల్లాకిమిడికి పైనమైబోవు జగన్నాథునివిడువబాలక వెంటనడుచుచు సనేకప్రజలు తమలోతామిట్లు బయక నాగిరెట్లవిన,

సీ॥ శ్రీజగన్నాథాఖ్య చెలగుచున్నకరన శ్రీరథోత్సవమునుజేయుచి తడు! పరిపుట్టపాలను పంచిపెట్టునునిడా పంచమిదాబు ప్రజలకొరకు! నిదిగాకతిప్పిని నెంచగశక్యమే మేళతాళములతో మేలనంగ! సజ్జనులందరు సరసపడచుచుండ జరపుచుత్సవముచుసంతసమున॥

గీ॥ ఇట్లుమనతోడమెలగుచు నెన్నొప్పుణ్ణి! తాత్ప్రములజేయుచుండి న ఘనునిబాసి! తాళబాలమటంచుచుతిగిలివెంట! నడచినిల్పిరి శ్రీజగన్నాథపురిని!

గీ॥ పాయబాలకవచ్చిన పాదులంత! శ్రీజగన్నాథుతోగూడి చేరిక చట! సత్యదేవునివ్రతమును సంతసమున! వనమునగ భోజనానులు గొనుచునహహ॥

మ॥ తనతోవచ్చినగొప్పవారిసచట తాళంగనోదాడ్యులు! సనమందుభుజియింపవచ్చుప్రజల! మర్యాదలజేయతా! బనెనాప్రక్కకు పేదవారిగనుటేసంతోషచూయ్యుకు! కనులుగ్రోయుచులెప్పు గోపహితుల భావింపరేసజ్జనులే॥

మ॥ అతడాతీయననొక్కనాడు ప్రజతోనానందముజేలిస్త! మృతినా ప్పాదులనాగుమంచు జనగ భావింపనాపాదుల! ద్వుతకోకాంబునీడు

నూనెదలకేనోడ్తోడుతఁబోయిరా | గతులఁదుఁభమువారుజేయువ
నులఁ గాంచఁవలెఁబోల్చుగఁ॥

వ. ఇట్లుగుణపురముదాటి జగన్నాధపురమున సత్యనారాయణప్ర
తమును వనభోజనమునునడపి పౌరులనెట్టెటో సమాధానపరచిసిలి
పితరుపరి,

ఆనె॥ గుణపున్నవదలిగుర్తుగాజేరెను పల్లకిమెడెప్పునిభక్తుడవును |
కొల్వుజేయువారుకోరినచోటుననుండగలరె తిరుగుచుండవలయు ॥

వ॥ ఇట్లు శ్రీజగన్నాధుడు గుణపురమువదలి పల్లకిమెడెపురముజే
రెనదెట్లనిన,

పల్లకిమెడెమకాము.

సీ॥ శీతసాగరమొప్పె శ్రీనివాసమునకుఁ రామసాగరమొప్పె రా
మునకును కోటపేటలపూల తోటలువెలుగొండె పాఠశాలలుకడు బ
లసియుండె॥ సంగీతసాహిత్య సకలవిద్యలకాట పట్టనజెల్లునాపట్టణమ్మ |
దేవశములసంఖ్య దేలదులెక్కింప భక్తివిశ్వాసలౌ పౌరులచట॥

గీ॥ నట్టిపురమునరాయుని నాదరించి విడికజేర్చిరికొండరు విభుఁడు
పుడు విజయలక్ష్మైంబపుత్రిక వెంటనంట | సంతసంబుననటకొల్వు సల్పు
చుండె॥

సీ॥ పోలీసునసకార మునుపొందిపౌరుల కలిసియుండుటచాల కఠి
మిలను నేరముబట్టిన నెనరులేడందురు పట్టకున్నునుకష్ట పాటుప్రజకు |
లంచముబట్టక లక్షాధికార్లకు మానముచెప్పివ్రుమానడేని | పాపము
హేచ్చును పైయధికార్లకు నాగ్రహముద్భవమగునుమదిని॥

గీ॥ అన్నిదెలియుచునువోగ మలరజేయి పూరుషుని నెన్నకక్కమే

ప్రభువులందు. పుణ్యప్రభువులు వేరనిపోల్పరక్కొని శ్రీజగన్నాథుడాతీరు చెలగ లేడె.

కం॥ పల్లకిమెడపురంబును మగ్గభమాపనులు జేసి దురితముదోలె॥
దొర్లించిజారచోరుల నిర్లక్ష్యముగాగజూచె నిరతముధనము॥

చ॥ వినయము సత్యవాక్యమును వీడనిభక్తియు సజ్జనాభిళాసనయ
ముగూడు చుండుటయు నాశ్రితవగ్గసమాదరంబును॥ ఘనులకు నెట్టు
లుండునని గాధలవిందుమదే ప్రకారమి॥ దివకరజేహదొప్పినట భీషను
లందరు సంతసింపగ॥

సీ॥ సివిలుమేజస్త్వేటు సెక్వనులన్నియు తనదరితీరును తగవులేక॥
ఆలిమగలతగవు లన్నియుకొద్దైన కందకయచ్చటనాగిపోవు॥ జారచో
రులవృత్తు లేరినగనరాక దేశములకు వారు దిరుగచనిరి॥ సరహత్యలను
మాటలెరుగజినములజ్యైకమత్యముమీర నమరియొండె॥

గీ॥ భళిరరాతుకులాంబుధి పావనుండు॥ శ్రీజగన్నాథుడీగతి చెల
గుచుండె॥ పల్లకిమెడను పండితవగులతోడ॥ పొగడుచుంటినటుచును
పోల్పనట॥

ఆవె॥ సర్వవేళలందు సవిన సైక్తస్థు నాజవానులెల్ల నాగియుండె॥
జనములుతనతోడ జట్టు దాల్చెయుండె॥ రాతువంశ్యుడైనరాయుడొప్పె॥

చ॥ జనములు నాజవానులును సమ్మతితోడను సంచరించుట॥ ఘనమ
నియెంచగావలదుత్తాతలనాయకులీతనిగన॥ పనినడిగోరుచుందురది
భక్తినుదారగుగాలిచేనగు॥ గనుగొనశక్యమే భువిని గన్పడకుండిన భ
క్తవర్యుల॥

కం॥ శ్రీరామనవమీక్షితు ధారాళముగానొనర్చి తగునుత్సవములొ
నేరాసమీరసల్గ॥ నారాయని సజ్జనులకు నానందమగు॥

కం॥ శ్రీమద్రామాయణమున నమాదిరిబల్కిరి ఋషులేర్పడభువి
నై నామాదిరినటనవమిని రామునియ్యెవముతాపురమ్మనడపె॥

ఆవె॥ భార్యవిజయలక్ష్మి పరమపతివ్రత భక్తివారి వెంటపనులుజే
యె॥ రామవంశ్యుడైన రాయడుశ్రీరామ నవమిసీమములను నడపెన
చట॥

ఉ॥ శ్రీమదయోధ్యయందునల శ్రీవిభుడుదృఢమైనచాదిశ్రీ రాము
సిలీలలన్నియును రత్నముమీరనొనర్పవెంచె॥ మృతశరణులంద
రును కార్యములంగడుగాకయాలై॥ సీమముతోడవేసములు నేర్పన
వేయకధానుసారులై॥

మత్తకోకిలివీర॥ గతిచెలగుచుండగ విజయలక్ష్మిముదంబుగ॥
కోరిబీదలకన్నదానము కోర్కెతోనొనర్చుచు॥ మీరినాఘుతా
నొనర్చినమేలిచర్యలమెచ్చగా॥ సారసాక్షియధర్మమల్ కడుసల్పెసా
ధుజనాళికి॥

ఉ॥ పౌరులువిఘ్ననాథునకు భక్తిమహోత్సవలీలసల్పుచు॥ గో
రగబోయిరర్థము నుకొంచెమొసంగుడటంచురాయుని॥ భారముమో
యలేముతొన బాధనుపొందెడిపేదవారిసే॥ ఓరునత్ప్రప్తిజేసెదము లేగ
లమేధనమిట్లుసేయకే॥

కం॥ బీదలకన్నంబిడగను॥ సాదరముగనిడుడుకొద్ది చంచాననగ॥
మోదమునొంచుచురాయును॥ భేదములేకుండనటకు బిలిచెభార॥

ఆవె॥ విజయలక్ష్మిబిలిచి వివరముగనుడెల్పె తమ్ముజనులకోరుధన
ములేరగు॥ వినియువిజయలక్ష్మి విభునితోననెన్దిట్లు॥ సగముదానమేలన
లుపనాథ॥

ప॥ మరియు రాయునిసతి విజయలక్ష్మెంబ పజలతోనేమనెనన॥

సీ॥ చంచాలభవమెల్ల సుఖరమునకగు సంతర్పణముమేము సుఖ
పగలము! అన్నముకావలెననిదిబీడలకుమే మన్నముపెట్టెదమునుచు
ల్కి! పాపలబంపించి పతితోడబల్కెను విజయలక్ష్మీసతివేడ్కమీర!
బీడలకన్నముపెట్టగవలసివ సామగ్రులన్నియు చాలగలవు!

గీ॥ గాననడుపింపుమికనన్న దానమనుచు! బల్కకోమనినదమెచ్చి
భక్తిమీర! పూచపీడింగునల్పనా ప్రరమునందు! క్రితగన్నాధరా యుం
డుచెలువనూడి!

సీ॥ విజయలక్ష్మీంబతో వెలయుచునాథుని రాతుడగన్నాధరా
యుడొప్పె! శ్రీరామరత్నము జ్యేష్ఠపుత్రికగాక జయరామరత్నము జన
నమయ్యె! పుత్రికలుసుభాగ్యపాలువుగనుండగ గాలివానజనించె కాలు
నిగతి! గృహములునశియించె గోపురమ బగులె! వృక్షములన్నియు
శుద్ధివ్రాతె!

గీ॥ వంత్యకాలముకావలెననుచుప్రజలు! దిగులుపొందిరివేడలు తిం
డిలేక! వేగుచుండుటపొడగాంచి విజయలక్ష్మీ! ప్రాణనాథునిదరిసిల్పివ
ల్కెనిట్లు!

మ॥ అకటప్రాణవిభుండ మీరుగనుడి యన్యాయమెట్లుండెనో! సక
లోర్విగలప్రాణకోటికికడే సర్వేశుడైయుండని! వికలంబేటిబుట్టె
నోనిల చునోవింతలేకడుకాపెచ్చునో! యికకాకేలభరింపజాల జవవే
యారథకులగ్రాహవశే!

గీ॥ అంచువిజయలక్ష్మీంబ సమంచితముగ ప్రాణనాథునివేడెను ప్రజ
లకొరకు! తమసుఖంబులుగోరెడు తరుణులెట్లు! పరులవంతలకవికట్టి
బరగగలరు!

కం॥ పుత్రికలుభార్యబంధులు! మిత్రులుపాపలునుబంధులు మేలేమే

83 శ్రీ కా గు డ గన్మా ధ రా య వి చ రి త్ర ము.

లనగఁ గ్రామము జేరనీకతి దిగ్రముగనుమెలగు రాతు శేఖరడచటఁ గ

వ॥ ఇట్లుకన్మాధుడు పల్లాకిమిడెను సుఖంబుండి యొకనాడు॥

సీ॥ పల్లాకిమిడెనుండి తల్లాకుననినూడ నడిపిరి శ్రీజగన్నాధునప్రభు॥
మదరాసుప్రరినుండి మణులతో నకురిన నరుకులు దెచ్చియు పాహుకా
రు॥ యచటికోటకుపోవ ననికొందుమని కోటవారు నామ్ముగొని
వానిపంప॥ బోయియాపాహుకార్ పురముననివసించి మరునాడుతన
వగుమణులనడిగి॥

గీ॥ తస్యచలపాణ్వుడుగిరికి తక్షణంబు॥ చాతువంశజుతోద్భవ్వా
తడచటి॥ నృపునిగనుగొనబోయిన చపలుడగుచు పలు లేదనిపల్కెనువి
సంగడలను॥

ఉ॥ కల్పినతోకద్రోక్కు ఫణి భంగినిలేచిజవాన్లుగొల్వతా॥ నల్క
పహించికోటకపుడంతట గాటుచువేసిసమ్మము॥ బల్కకయున్నచూ
నమిక బాసదవంచునుబల్కురాయుని॥ చుల్కనకేయునా నృపుని
జూడకనిర్పించేమనంచుచు॥

కం॥ పోవాడీయగనెంచిన॥ పాదంబులపైనినచట బడెయాప్యము
లా॥ నాదారువిత్తమండక॥ నీచాపనిజాపెరాతు శేఖరడచటఁ గ

గీ॥ అయిమనినమలనారీతినాపుతేసి॥ కోటతనయాజ్ఞపై నిల్చి కొన
కునిజము॥ దెలిసిసామ్ములుదెప్పించిదీనుడైన॥ పాహుకారుకొసంగెను
సంతసమున॥

కం॥ పారాజవానులాపని॥ నేరకచేయుటయువారి నేర్పునకారా॥
గారంబుజొరగబంచిన॥ నారాయనిమెద్దిరప్పు డచ్చటివారల॥

చ॥ సరగునవారిబట్టితన సాహసమేర్పడనేగుడెందెన॥ త్వరముగవీటి
తానుమతి ధన్యుడటంచునుమెప్పుపొందుచు॥ నరవరులె ననేమితము

స్వామ్యముదప్పినమానముండునే! సిరియపుడడైన నృపతిచేష్టలుతగ్గి
యులాంగియుండజే॥

చ॥ అట్లు తల్లాకోటలో క్రభుళాసనముగ నిరవేర్చి పల్లకిమెడలో
జేరియుండెనంత॥

చ॥ ఇరువురుపుత్రికామణులు నింతియు మోదనుమీరనందెనా! త
రణియుగర్భచిహ్నముల దాల్చినప్పుడుపుట్టునింటికి॥ సరగుననాధు
డగుమన సత్యముజూచెడిభంగినాధుతో! విరళముగాగబల్కెనత వీను
లముల్కులుగాగదోపగ॥

చ॥ నినువిషిపోయెడమరల నీదరిజేయటద్వభంబునా! మనమిదిసి
వెరుంగనిదె మన్ననచేయుముతప్పలుండిన॥ మనప్రియపుత్రికలమన
ల మర్వగజాలర దెట్టుబ్రోచెదో! కనుగొనుచుండుమంచుసతి కన్నులసి
రుచుగార్చరాయుడ॥

ఉ॥ భీతిలిభార్యతోననియె బేలయిజేటికిటిట్టులాడదో! నాతులుపు
ట్టినింటికిచనంగని క్రష్టరనాధుడేరరా॥ వ్రాతఫలంబుగాఁచినటు పట్టు
చునుంటివిచిత్తునంచుప్ర॥ ఖ్యాతివహించుసాధ్వివెటు కాంతుపుమృత్యు
వుపోయిరాగదే॥

ఆ॥ అట్లుపట్కువిభుని నాదరమునగాంచి పల్కెవిజయలక్ష్మీభక్తి
మీర! మరలమిమ్ముజేరుసరణియేలేదని తోచెననగనతకు తోడజనియె॥

ఆ॥ కాతువంశ్యుడైన రాయుడుభార్యను పుత్రికలనుగొనుచు పు
రమువెడలి! శ్వశురగృహముజేర్చిసరగుననరుదెంచె! పల్లకిమెడకపుడు
పనులమిగుల॥

ఉ॥ అచ్చటనావిశాఖవ్రరి సాసతిమూడవకాన్పుభారము॥ హె
చ్చభరింప లేకతన కిప్పుడెమృత్యువటంచునాధుని॥ వచ్చువిధంబుజే

36 శ్రీకాకుళగన్నాధరాయనిచరిత్రము

యజ్ఞునివర్జిన పట్టులెఠండితంతిరా నిచ్చెనువేగపల్లునకునిక్కుడెరావ
తెనెంచునంతతో॥

అనె! కాకుమంక్యుడైన రాయునుతంతిని జూచితోట్రువడుచు ను
దతికంచి విగులవంతినొంది మెయిలుపైనైకాఖ పురముజేరిగాంచె
ప్రతిటియల్లు!

ది॥ కూతురుపుట్టగానితన కోమలిజీవనముండజాలదగా! కీతిమనం
బునగడగిరి వెక్కుచునేచ్చడిభర్తగాందియా! నాతిదృఢంబుగగబలికె
జాధవిచారమునీడిప్రోవనే! కూతులతల్లిబాసికడు గోలుననేచ్చెడి పాల
పావలగా!

అనె! ఇంతకన్నమీకు నెక్కువదెల్పగ! నేమిగలదుమీరలెడము
గాక! పెద్దమామకూతుపెండ్లినాడును! చంటికూతులెంతో సాఖ్యపడగ!

కం! అనితనచెదతొండినిగని తనమనమునగలుగుతాంఛ తడియక
దెలువగా! వినియప్పలనరపాఖ్యుడు! కనులనుభాష్యములువాల్చె కాల్వ
లుగాగగ!

నా! ఇట్లువిజయలక్ష్మ్యంబ ప్రాణేసునితోను తనచెదతొడితోను బ
ల్కి తదుపః!

కం! జనసేవకులగనితా! భవెనిట్రాక్రీడిజయలక్ష్మి యారనివంతగా!
మనువదలితొడిపుత్రిక! లనుప్రేమనుజాడరయ్య లాలనమొప్పగా!

నా! ఇట్లుజనసేవకులతోబల్కి విజయలక్ష్మి తనభర్తముఖకమల
ముగాచి!

గీ! పనుపుకుండుమతోచావు పడతులకును! దొరకునేసాధనిగా నే
కదొరకెగాక! యడలుపొండకుమని మదిహరినినిలిపి నెడతల్లెవల్యప
తని! విజయలక్ష్మి!

ఉ॥ తల్లియుండును సెలుగావురజీవచ్చగిశాచణలో వల్ల
భుదాదిగాగఁగలు నానందమునకుఁ జేరినది॥ గొల్లసొంపుచుండు
కడు ఘోరమునందుఁ జేరిననాగి పురపాతె నెఱుంగు పాపపుత్ర
మినిమింట్ల కలకల॥

గీ॥ పల్లెందులగునామో గవగురుగఁ బంపవచ్చు నెన్నో పు
ల్కరించు నున్మోక్షమునగఁజూపుచును॥ భగవంతుని ముందుఁ జూ
చాడయె॥

గీ॥ శ్రీధరాన్నగునశీతమా పవనమో శాస్త్రము ముగిసె
గవమగాగ॥ భగవంతునియు బయలుపరిచుచును
గుండెలుబాదుకొనుచు॥

నీ పురుషునిచేతఁ జేరియోగింపు చుండుమాకవునాచర్యుని
ఁ॥ నామాటవహింపు నమవర్షణమునకు నామమునకు నామమునకు
ఎట్టొచ్చునునైన నెగిరి పుచ్చు ముగిసెనునాచర్యునిచేత
గర్వమునుదినానేమి నెలుచుండు గాఁగి నుండకాదు॥

గీ॥ మేలుచున్నోరెవఁడు నీరాజులనెన్నె॥ పంకల నాచ
లేడు॥ సకలములను దేలుచును నెఱుంగు కళాబాసిని
యలక్ష్మి॥

కం॥ మోటురుకైలుశశ్వము మోటులుడడుదీరలెన్నె॥ మేలుగునా
లుక॥ వాటుమును నభాన్తులు॥ గనాకుంచినావె నుదతీరము

గీ॥ సారెదెద్దిసరకులు చున్నగునదు బాటమునకుఁ జేరి
పాలునెసి పోతి పదిపక్షికీర్తిగాంచుచు॥ విమలమహామూలము
యలక్ష్మి॥

ఉ॥ కాపురమెట్లునేయవలె కాంతలుకాంచుచు గొప్పగి॥ దానె

33 శ్రీ రామకాండ స్తోత్రము.

న్నలభ్యమగు దానిగనుగొననేకమన్నబో! యావయదేలభామలకు
 తొక్కమిక్కిలిగల్గినలనా ప్రాప్తమనున్ననీడత పద్యములందునవ్రా
 యనేర్తుడే॥

ఉ॥ ఎంతనినేట్లునీమగుణ మేమనివక్కనసేయనేర్తునా! వంతలముం
 చిహ్నియితివి వారణచేయగజాలదుఃఖమా! వంతయునిల్వబోదుమది
 యాపునమన్ననునీదరిత్రమ! త్యంతముహెచ్చరించునిక తాళగజాలప
 తివ్రతామణీ॥

ఉ॥ ఆమరణాంతమీవవట నాపగగాదనియేచ్చురాయనిగా! మా
 మలుఁంఘులుగలిసి మన్ననలకడుబుద్ధిగించియూ! భామనుప్రేతభూ
 మినిది బాగరునాణెములూవ్వగాజులగా! హేమముచూచితిసిరనియేడ్చ
 నుర యుకుచేతులఁటుచుగా॥

గీ॥ పసుపుకుంకుమగాజులే భాగ్యమనుచు! సంతసించుచునీల్లెనీ
 సాధ్వీగాన! గాజులటికితీసిరి కరినముగను! తొడుగుడవగాజులుమరల
 తొడిగిరపుడు!

వ! అంతవారలు విజయలక్ష్మిని చిరినినమర్చిసేనగాజులగా మరల
 దొడిగి!

గీ॥ కాటిక గ్వలుకడతేర్చికడలిరపుకు! ప్రేమగలరాయుడునుమేనచూ
 ములంత! మూడుదనములుగడవగ కాదునార్పి! వెమికగాజులుపసికితో
 వెడలెనందు!

కం॥ తనదగుసాత్వివత్సము! గనపరచగపసివగిసి గాజులువదలెగా!
 పెనుచిచ్చనందుకాలియు! పనిచెడవావిజయలక్ష్మి భాగ్యమదేమా!

కం॥ ఒడినుంచురాగిగబ్బులు! చెడకయుకరు కియనిల్వ చేపియ
 భక్తిగా! బడబాగ్నిమందుచుండగ! నడుమనుబకులోహమునకు నాశ

ములేదే!

ఉ॥ గాఢలురాగి కబ్బలును కానివి పేరిట బాగ నూక తళా పూజను నుంచి రాతుకుల భూషణుడైరి యభక్తి మీసంగం॥ మోజుగజు చుచుండె నతి ముఖ్యపట్టును నేటికి మహా॥ తేజము మీరనుండునవి డెల్పుట దేటికి పాడగ రగులా॥

చ॥ పరమహర్షి రామాక్షి వి భార్యను నెంచుచు దానధర్మముల్ తరుచుగ జేసి ర్తలును తక్కిన కార్యములన్ని ర్చితా॥ బిరిబిరి వగె కొల్వునకు పిల్లలనచ్చటనుంచి వెండియూ॥ తరలెను వార్యశీ పురము లిన్నధికారులు మార్చి పంపుటా॥

సీ॥ పల్లకిమెడనుండు ప్రజలంతలోకాచి నీచుచు వెనువెంట నేగుచుండ॥ విజయలక్ష్మిని వెంచి వెక్కిరించుచు కేచు నెచ్చెలుల తనదువెన్వంటరాగ॥ పరమభక్తులకెట్టి పాట్లునెచ్చెటంచు కొందరుగొంతెత్తి గోలపెట్టి భార్యకై నిలపించి పట్టకాలక యెద్దులను హితుల కొందరో దాపుచుండ॥

గీ॥ నట్టి పాదుల నడచాసి యరకుతుదకు॥ పల్లకిమెడనువదలియురా గుమీరా॥ పార్యశీ పురముంజేరెనుభక్తిమెరయ॥ కొల్వుచేయుగనచ్చట కొన్నినాళ్లు॥

గద్యం॥ ఇది శ్రీవిజయనగరమహారాజాస్థాననాట్యాలయకవిశ్వరుండగు శ్రీసోమయాజులసూరిదాసువీచే రచింపబడిన శ్రీరాతుజగన్నాథరాయనిచరిత్రమున నాల్గవ భాగము శ్రీ॥శ్రీ॥శ్రీ॥

١٣٧

రొ. ఎడగన్నాధరయ్యుని జీవితచరిత్రము.

పక్షము.

చ॥ భక్తగురుచిక్రమాంబున భాతృవియోగముచేతచిచ్చునగావొ
రబకజానుసుండగొన జువ్వపెర బలునుండివచ్చియా పరవడవిత్తు
తోడబాధ నొర్పలు గుచ్చుచునొనెయుని చలములెనికొల్లునుచి
గజరంపునయంచిన తా॥

ప॥ దేవా ధర్మము ఇచ్చితిగన్నానును పట్టాకిత పెరిచితి నా
ర్థ ప్రకమునక సమైక్యముదన

చాన్సలరుల మకాము.

శీ॥ పాద్యోగీశ్చ (స్మృతి పబడట పాద్యోపుకమతి పావనము)
సత్స థలే ని పిషిగా సె చ్చిం పడకుంటు పాద్యోపుకమతిపావనము సుక
త్స థలే కగుచుండు పాద్యోపుకమతిపావనము న్నాన్తివర్ణము
టుచు సుప్రసాదించియు పాద్యోపుకమతి పావనము!

గీ॥ అట్లే ప్రాణ సరాయని నాది - ౩॥ మెలచుచుండిరిజనములు కలిసి
నిమెలసి! ప్రోగన్నాధుని నుభక్తి చలగుచుండ! జీవించ్యోగమూపురిగా
సిరులు మెరియ॥

కిరి శ్రీరామరచమిసేమక! నామణివిజయలక్ష్మి నాయకినాకు!
వీరితినేతునివుడె! భారంబుదోచెనామెప్రక్కనులెమి!

గీ॥ వైత్రమానమునందున చిత్రముగీను మిత్రులును పాఠులునుచెం
తమెలగుచుండ రామనవమినిజేసెను రాయుచుచట విజయలక్ష్మివిదల
మను వివిధగతుల॥

ఉ॥ భక్తిచెలంగ కార్యములుపథ్యతమిన్ నొవర్చు నట్టియా॥ పక్షినిం
చుటెయగును సత్యముబలె॥ దానాల్లివాళ్యముగా॥ భక్తినునోహరాం
గనల పొందునుగోళెడివారెగావయా॥ ముక్తినిండ నెచిదను మూల
మెరుగుచుసంచొంతు రే॥

సీ॥ ఎచ్చటికేగిన నెన్నొయ్యుత్సవములు భక్తిసంబ్బడిభాగ్యకాలి॥
దేవాదనున్న కన్నెన్నొనుద్రుములు ముక్తిఁ గొనిజేయు భక్తవరుడ॥
ఎప్పటినుండిన నెన్నొసమారాధ నమలకులెట్టిను నయగుణుండు॥
ఏప్రక్కనున్న నదెంతోపట్టుకను సమ్మిర్తిగాండిన నె ధుగుణుడు॥

గీ॥ క్షీణన్నాధుక్షీణిచెలెగననుచు॥ సాత్యచూడకపనికి సంప
రించు॥ గ్రామములువానివానికి నామములను॥ వ్రాసితినినిందు జెలి
యుచీ వరుసగాగ॥

ఆవె॥ పార్వతీపురమున భక్తిమెరయుచు బాలుగునుశాస్త్రపం
డితులకు॥ నుత్తములకుమరియు నుద్యోగులకున్నద్ద ఒనులకొందరకును
సమతబరగె॥

ఆవె॥ కాతునంశ్యుడైన రాయుడాపురమున సంతసమానపనులుజ
రపుచుండ్రివిజయలక్ష్మి లేనివెలితినినింపగ పెండ్లి నాడ నెంచెప్రియముగల్గి॥

చ॥ తనపెదతండ్రికూతుడను శిష్యకపెండ్లి యాడుమంచుతావిన
యముమీరబల్కిచనె వీరులవింగుగగాదుభార్యమా॥ ఘనుడుకొమా
రైనియ్యననికాంక్షవహించెవిట్టులాకొయ్యా॥ పనిమరిసాగడంచుతన
భావమునగ తలపోసెరాయుడుగా॥

ఆ వె॥ ప్రాణనాథుడిట్లు పలవించుచుండుట విజయలక్ష్మి గాంచి వెడ
రివేగ తనదు పెద్దతండ్రి తనయనావేశించి పల్కెరానుకన్య పట్కు
లందు॥

ఉ॥ తప్పితివేలమాటపెడ తండ్రివటంచునువచ్చిచచ్చినా నివృడునా
దునాథునకు నిష్ఠముతోడను నీకుకూతునే జెప్పినభంగినిమ్ముతగ చె
ల్లెలినిచ్చిననామత్రుకల్ తప్పకతల్లిభావమున దానినిబాంబెడరంచు
నన్నెడగ॥

క॥ తనకూతునోటనీగతి విసబల్కినవిజయలక్ష్మి వెడలకమునుచే
ఘనుడప్పలనరసాఖ్యదు పెనుభూతమటంచుబోయి పిలిచెగతురకగ॥

ఆ వె॥ తురకవాడువచ్చి భూపమువేయుచు భూముభాముచేసి
త్రుష్ణుచుండ విజయలక్ష్మి పల్కె పెడనాయనానన్ను తురకవానిబారి
త్రోయెనునె॥

గీ॥ చెల్లెయనియూమె చెంతకుచేరినాను నీకుహితమునుదెల్పగనిల్చి
నాను ప్లేచ్చుచేతనునన్ను తోలింపదగునె వెడలెదనుజ్ఞాదుమనియె
ను విజయలక్ష్మి॥

ఉ॥ అచ్చటనావికాఖిప్రరి యండలివార్తనిధంబెదుంగగా వచ్చిన
పార్వతీప్రరిని వాసమునచ్చెడిరాయుడెంతయుగ నొచ్చియుమామ
కూతు తననోటదలంపకనుండునంతమే మిచ్చెదమయ్యపిల్లననియింపు
గబంధువు లేగుదేరగగ॥

ఆ వె॥ రాతువంశ్శుడైన రాయుడువారల సత్కరించుచుండు సహ
యమునను బొంతుబాన్వయమున బొడమినచాలయ్య నాయుడనెను
మనదు రాయుతోడ॥

ఉ॥ చెల్లెలినిచి పెండిలినిజేయగనెడియు వచ్చినాడనీ పల్లవసా

నినేఁగొని పాపముమాడగుచింతల్లెనిని పల్లకునల్లిదండ్రులలివేగ మి
పోయిరిగానమీరలే! వల్లభులై మెలంగడగు భాసురకాతుకులాభిచం
ద్రమా!

చ॥ అనవుడునల్లెగాకయన నష్టదబొంతులదాలయాభ్యుదయ! ఇ
నితనబంధువర్గమును చయ్యనబిల్పిశుభంబుడెల్పియూ! దినమునపాఠ్య
తీపురము దీక్షగుజేరగరండటంచునా! వనజవిభాషచెల్లెనినుపైనముజీ
యుదు పెండ్లికింజి ॥

సీ॥ తల్లిదండ్రులులేని తరుగుగప్పడనీక దాచయ్యనాయుడు తొలి
వెడలి! రోగింకివెల్వడిరోజుపైనముజేసి బంధులుమిత్రులుబలిసికొలువ!
తమ్ములుచెల్లెలు తనప్రక్కనలరగ నేవకజరములు చొతనమవ! పెండ్లిసా
మగ్రితో బుడ్లువెక్కునకువ దండిగమస్తులు దనరుచుండ॥

గీ॥ పెండ్లివేమకలలరగ వెడలెవారు! పాశ్వతీప్రసవికుమల ప్రబలు
చుండి! రామరుదినంబు కల్యాణమచటనడిచె! సత్యమాంబకురొతు మా
శోభనకపుడు॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథరాయుని చేరబిలిచి! సత్యనారాయణంబును సన్ను
డమున! నిచ్చిపెండిలిసొనరించె నిరువురకును! దాలయాభ్యుదయబంధు
లు తమ్ములలర॥

కం॥ మంగళవాద్యంబులుచెల! గంగానటమేజువాణి కామినులా
డగా! మంగళసూత్రముకట్టెను! రంగుగ్రీరొతువంశ రాయుకునతికిగా!

గీ॥ భాసురులుదీవనములిచ్చి పొంకుచుండ! దాసదాసీజనంబులు
లేరుమనిండ! నటసువాసినులందరు హారతులిడ! నలరెకల్యాణవైభవము
చటనహహా!

కం॥ సీతారామాచార్యులు! చేతినిచిరుతలనుబట్టి చిరుగంతులతో!

నాతరి బాడుచునాడెం | శ్రీనిశెందుచును బుధులుమేల మేలనగఁగఁ

అవె | కాతుడొక్కడైన గాయనకును సత్య | మాంబీకాసతికి నయం
బుమీరఁ | పార్వతీపురమున బరగకల్యాణము | సకలబంధుజనులు సంత
సింపఁ

మ॥ మహనాదండరు విందులొందిరచటఁగ మర్యాదలఁగ బొందు
చుఁగఁ | కరుణాసాగరస్థైర్య రామవిభురూపఁ | కార్యములంజేయుచుఁ | తరు
ణీరగ్నము గొల్వరాముపటబుఁ | ధన్యశ్రములొందెను | త్విగుఱుఁగ
బంపిరి మూర్ఖుచేయుచుచొరలఁ | పొన్గించుగూఁహరుకుఁగఁ

గీ॥ సత్యనారాయణాంబతో సుతిసమునఁ | పార్వతీపురమువెడలి
పైనయయ్యె | కాతుడొక్కడైన గాయనకును | రాజితముగఁ | జేంఁగూఁహరుపుర
మున శీఘ్రముగను |

కం॥ రామన్నయనెడిరామిని | క్రేవసుబాలిరలవెంచు కైశవమందెఁగఁ |
జేమమునవారిగొల్పుడు | నానూనినిగూడవారి నంటియెచుచొరెఁగఁ

కం॥ గూఁహరునందుభాగ్యుఁ | గూఁహరుకాపురముచేసె కొన్నెం
డలచటఁగఁ | పాడియుఁగొల్గములందుచు | చేపియయలిభక్తిమీర సేవలు
సేసెఁగఁ

గీ॥ విజయలక్ష్మినిమరపించి విభునిదరిని | సకలసాఖ్యములనుగూర్చి
సంతసమునఁ | కాపురముజేయుచుండెను కాంతలలరఁ | సత్యనారాయ
ణాంబను సాధ్వీగాన॥

మ॥ ఒకనాడైననుభర్తృకార్యముల నేదోమూలకుఁబెట్టియా | వి
కచాబ్జాయుతనేత్రచేయగలదే పేదపయలగొంచును | వ్వికతోభర్తృను
దైవమంచుగొలుచుఁగఁ | మేలమేలనగజ్జనులఁ | సకలార్వియశమంద
నంచెడిసతిఁగ సామాన్యురాలందుమే॥

తరల! నవతిబిడ్డలచేరసీయచు సర్వభార్యముల నువా భువినితా
నయికన్నబిడ్డల పోల్కిలెంచెదయామనిగా ప్రవేశించుచు సత్యమాం
బ క్షపాగుణంబుకుసాక్ష్యమిం పెరుకోరుదురాపలవ్రత నెన్నజాలర
సత్య వ్రత॥

సీ॥ పతికన్నముందుతా పవక లేనియుకాల కృత్యమాలేదీరగ కోమ
లాంగి జలకమాడియుకట్టు వలుచునుధరియించి జేవునగదిలోన దీప
ముంచి సాంబ్రాణికిచ్చుర చంగనాత్మలంగ పెనిమిటిపూజై పేర్చి
పెట్టి విరులడండలమర్చి విభుడులేవగనంచ న్నానముచేయించి చక్క
దుడిచి॥

గీ॥ ప్రాణనాథునిపూజకువ్రక్క నిలిచి వలయునామగ్రిలందిమ్మి భ
క్తిమీర! హారతులనంది ఫలహార మవునుపెట్టి నశ్యనారాయణాంబిక
జరుపునిల్ల॥

సీ॥ పతిమూరలేకున్న నతిచింతతోమంచి బట్టలుగట్టించి పద్మగంధి
కురులుదవ్వయుమంచి విరులునుముడిచితా పతిరాకిగనుచుండు నతివ
మిన్న! సత్కథలే వినుచును స్వయముగపాత్రమాల చమపుచుదినము
లు జరపుచాన! పేదసాదులనెల్ల వ్రయమునబ్రోచుచు మందహాసము
మీర మసలునింతి॥

గీ॥ ఇట్టిభార్యనుపొందిన నిలనుమఖము! లందునటుగాక గయ్యాది
పొందుగోరు! పురుషునకువలయునె పేరుమరణమకట! సత్యనారాయ
ణాంబకుసాటిగలరె॥

కం॥ పతిముదమే తనముదమును! పతివనటయెతనకువనట భావిం
పంగరా! పతిసుఖమేతనసుఖమును! నతివయెధరసాధ్వీసత్య మాంబిక
పోరె॥

కం॥ ఇచ్చకముచేసిమగలను! మెచ్చుచుమెప్పులుగునుచు మెకడ్డి
వృగ నే! మచ్చరమునవిటులనుగొని! విచ్చలవిడితిరుగుచుండు వెలదులు
కుసుతులే!

మ! పతికోపంబునవైనమైవెడలగగ ప్రాణంబులగ బాయుచు! దుష్ట
తమొప్పంగనుమూర్ఖులొపుసఖయగ బొంకులకడుగుబల్కినీ! పతివ
చ్చగనుమంచునీరుజులకగ ప్రాణంబులగవచ్చియా! సతిమెల్లగని
నాధులేమికినిరా! సంక్షోభముగబొందెడిగ!

గీ॥ శ్రీజగన్నాధునకుగూడ చేడెయందు! కరముననురాగమునుతృ
ప్తిగల్గియుండు! సత్యనారాయణాంబయు సఖుడుకౌతు! వంశజుడును
గూడూరబరగిరిట్లు॥

ఉ॥ ధారుణీకౌతువంశజుడు తన్వినిగూడిముదంబుమీరసం! సార
ముచేయుచుగపరమ సాధువనంగమెలంగుచుండెను! భూరుననాసతీ
రహులు త్రనుకార్యములెన్నజేసివి! స్తారయశంబునందిరట ధన్యత
నొందుచుడైవపూజలగ!

వ॥ ఇట్లుగూడూరులోనుండునంత నొకవింతజరగెనదేమనిన!

సీ! గూడూరనందుండ గొప్పలూబీకేసు సూభూరుపేటలో చుట్టు
ముట్టె! నయిదువందలను లల్లకల్లోలము పెట్టుచుదోపుడుగొట్టసాగి!
రచ్చటపోలీసు కందకతంతియియ్యగరాయుడు వెడలెనుగులధాటి! స
చ్చినస్సెక్టరు సబ్బుమేపిటీటుబోధించినప్రజల్ పోవరైరి!

గీ॥ దుర్జయముచేయజనములు దుముకుచుండి! ధనముధాన్యము
లిక్తు ముదరలుడనుచు! నెంతబల్కినకడలక యెగురుచుండ! శ్రీజగన్నా
ధుడటువేరె శీఘ్రగతిని!

కం॥ నాయుడుపేటనువదలుచు! రాయుడుశీఘ్రముగవచ్చి ప్రజలను

గనుచుగఁ గన్యాయముకూపుచువారలఁ ద్రోయుచునడిపించెకొంత దూరమువరకుఁగఁ

ఆవె॥ రాతువంశ్యుడైన రాయుడుద్రోలిన మనుకలెల్లెడు మాగ్గములయి॥ పశ్చిమంబునకునుపరువిడచినాకవంతు తూర్పుదిక్కునకును తొలగెనొకటి॥

ఆవె॥ జనులనొక్కవంతు సబ్బినస్పెక్టరు॥ పశ్చిమంబుపట్టి బాదుచుంక॥ తూర్పుదిక్కుజేరుడుప్తులురాయని॥ తోడకయ్యమాడ త్రుళ్లుచుండె॥

ఉ॥ రాయుడువారిమూర్ఖప్రతేరంగు గనుంగొనుచుండికోపము॥ జైయకపామవాక్యముల చెప్పచుబోయెనుకొంతదవ్వుకా॥ చాయనురెండువంతులును సంఘముగాగుమిగూడిరాయని॥ వ్రేయగనెంచితెట్టెలును పెక్కుశిలల గొనిరొప్పచుండగఁగ॥

ఉ॥ గాయములంబురాయనికి కాయమునందుజమాన్లుపాడుచు॥ బోయిరివెంటవెంటబడిబోయెననాచ్చుచుకొట్టుచున్ననా॥ మాయలగాంచిరోషమున మానముప్రాణముబోవువేళివె॥ దీయగరాదువీరులని దీసెతుపాకినిరాయుడంతట॥

ఆవె॥ వెరుకగలజవాన్లువేసిరిబారులు॥ తగులకున్నమిగులధైర్యమునను॥ జనులునిలిచిరపుడు జడుపనునదిలేక నాజమాన్లుడాగిరచ్చటచట॥

వ॥ ఇట్లురాయనివెరుకనుండు జవానులు రెండుబాద్లుకాల్పిననుతగలకుండుట మాలలుధైర్యమునవిజృంభించుచు॥

ఆవె॥ గుంపునుండియొకడు గొప్పకట్టెనుబట్టి చంపతమకమూనిసాగివచ్చి॥ రాతువంశ్యుడైన రాయుడైబడ గూలరాయుడేసెబారుమాలడిలను॥

ఉ॥ వాడటుసొందుదుస్థితిని వానిహితులకని రివ్వరండుతో॥ నోడ

శ్రీ రామ కర్మ భాషా నిరూపణ

కరాయమీదపడియుద్ధతిమాపనలందువారివి జ్ఞోడుగగొట్టెనంతటన
సొన్నసిల్ గభువిగూలిరంతసై దోడులుతల్లిదండ్రులును దొడ్లుచునేడ్వ
గభార్యలార్యగగ

అవె! పాడుపనులుచేయు భర్తలుగల్గిన సతులగతులన్నజాలుటె
ట్లు! నిధవలొటగాక వెతలెన్నియోబొందు చుండ్రుధరనుబ్రతికియిం
డువరకు! వ! ఇట్లుమువ్వపడిపోవుటయు తక్కినవారలు!

ఉ॥ మువ్వపాటుకాచికడు మొర్రలబెట్టుచుగుంపువారలా! ము
వ్వరచుట్టునేడ్చుచును మూకలుమూకలుగాగనేర్పడగ! చివ్వనరాయు
డేగిపు నేనలదాటుచురైలుబండికిగ! కెవ్వనకేరుమగజయము కీర్తి
నినందుచుశూరువోయనగ॥

అవె॥ గుడ్డుపైనులొన గురుతుగనరుడెంచి జూచెనూపరెంటు చో
డ్యముగను! రాతువంశ్యుడైనరాయనిమోమును భయముముదమువిం
తబయలువార॥

చ! గనిదరిజేరరమ్మనుచు గాయములంగనిలొనగుండియీ! పను
లెటుసాగెనంచుగ పావనుడంతటజెప్పెసత్యముగ! వినిదొరస్కిన్న
రంతయును వింతగదోపముదంబుజెందిమేలే! పనులొనరించి నావనుచు
ప్రస్తుతిజేసెను రాతువంశజగ॥

క॥మునుస్వయముగదర్యాప్తునవినిగనుగొనికల్లనిజముజెల్లడిబడగగ!
ఘనముదమంచుచుక్కిన్నరు!పనివడినినుతించెరాతు పావనకులజగ!

నీ! శ్రీకలక్ష్మరువారుశ్రీఘ్రగతివచ్చిదర్యాప్తుచేసిరితగవరీతి!వ్రాసిరి
యాదొరలే వర్ణనచేయుచు జరిగినవిధమును సత్యముగను! నూహారు
పేటను శూరుకురాయుడు కాపాడవంతలకడకువోలి! గాతున్ననింతక
కతినుటనూలలు కడకేర్చియుందురు గ్రామమెల్ల!

గీ॥ ననుచు వ్రాసిరి వైచారికంబునట్లు గాంచిదొరలందరును తమకర
యొగంబు తట్టుచునునుతిశేసిరి ధన్యునైపుడు శ్రీ గవర్నరుదొరవారు
చెలగుసభను॥

ఉ॥ దానముశీలముగతపము, శైశ్వమునోరుప్రసత్యవాక్యముగా
మానముజ్ఞానముగలుగు, మాంబ్రజెప్పడులోకమందును న్నానము
బొందికీర్తియచుమానిని కూడినుఖంబులందిసు, జ్ఞానులుబోవుమార్గము
న, పాగుగ దాతుదియందు స్వేచ్ఛతో॥

ఆపె॥ ప్రజలముఖమరసి ప్రభుకౌసలమెరిగి ప్రాణరక్ష జెలిసి ప్రజ్ఞ
జూపె నేదిజెలియకున్న నెగ్గురాయనిదాను గాదెనేరమెన్న గలుగు
నెవడు॥

చ॥ ధనమునుధాన్యముగొనక, తప్పిదమంచునెరుంగబోకను జ్ఞాన
ములుజెప్పిన వివర, చచ్చిరిమూర్ఖులుతెన్నెరుంగకా॥ ఘనమతిరాయు
డేగతన, కాపురమైనపురంబుకంతట॥ తనసతిసత్యమాంబవద, దర్శ
నమందుచుసంతసింపగ॥

ఆపె॥ చావగామిగిలిన చావాటుజనములు॥ కేసుబెట్టిరెడల కినుక
ప్రట్టి మరలకలక్ష్మరును చిరభిరనటకేగి నిజముజెలిసి కేసు నిలుపుతేనె॥

ఉ॥ కల్లులువ్రాయలేదలరికాద్దనపెద్దలువ్రాసిపెట్టినేనల్లిరినీనిజంబు
నిటు నందరెయంగగవుక్తంబులగా॥ వెల్లడిచేసిరాతుకుల వీరునిచర్యలు
సూక్ష్మశైలిలో॥ పల్లవపాణులైవలెమ భావమురంజితాడుచుండగ॥

సీ॥ రాతుజగన్నాధరాయుడునుగోసత్య మాంబయుగూడూర నల
రుచుండి వైత్రమానమునందు జయరామనవమిని మొదలుబెట్టిరిజనుల
మొదముజెంద॥ గూడూరువాసులు గోవిందదాసులై రాయనిగూడుచే
రమ్యగతుల॥ నుత్సవలీలలు నోరిమిలోజేసి పొంగుచుండిరదియో నె

కలుగానః

గీ॥ మారుతార్తజాచర్యకు మారవంగి శేషశక్తవభక్తుడు చేసిచూపె॥ మరియునేమే మువింతలు జరపిరపుడు॥ తలలహార్దోనితాళంపు ధ్వనులుచెలగ॥

సీ॥ హార్దోనియమ్మహో నలరుచుగోపాల రాయుడుమ్రోగించి రచ్చవమర॥ సీతరామాచారి చిరుతలధరియించి నస్త్రభాళంబులసరణిజూప॥ కోదండనూనభాగురుతుమీరమృదంగ విద్యగన్నర్పచు వెనుకనుండ॥ పోలీనునధికార్లుపురజనముఖులు సజ్జనంబులునెల్ల సభనువెలుగ॥

లవ॥ రామవంశ్యుడైన రాయుడుసభలోనభక్తిమీరనమరెభక్తులలర॥ హరికథాశ్రవణము నందరిలోనిల్చి మూరిదాససుకవిగోరినుడిపి॥

ఉ॥ గాయకవర్యులుకవిశిఖామణులు॥ మరిజ్యోతిషులబుదుల్॥ పాయకనెల్లవేళలను వజ్రనునిల్వకప్రాద్దుపోడిప॥ రాయునిభాగ్యమెట్టిదియొరాజులకైననుచెల్లదీగతి॥ ద్రోయగదెదులొకము ద్రోహముచేయడు న్యాయమూర్తు॥

సీ॥ ఉన్నమ్మకుజేయు నుపకారమేగాని యపకారమనుచూటనవలబెట్టు॥ సర్వకాలములందు సంతోషమేగాని దుఃఖమునటనైపుతూలగొట్టు॥ సర్వదాక్షాంతిని సంపదించుటెగాని యాగ్రహగ్రవామునుపరాగమట్టు॥ సర్వోష్ఠిసల్పుచు సంపదించుటెగాని కలుషభాషణముల కట్టిపెట్టు॥

గీ॥ శ్రీతులపాలిటనిరసుజే శేలచెట్టుపంతగించినమరిబయల్పడదుగుట్టు॥ అన్నిసుగుణములకునితెండాటకట్టు॥ శ్రీజగన్నాథుడిద్దర చెలగునిట్టు॥

చ॥ ఫలములుపుష్పముల్మరియు, వాసనద్రవ్యములెవ్వియైనతా॥ తొలుతభుజించిపూసికొను, తొందరపాటునుజెందదీఘను॥ పిలరుచుమి

త్రమండలికి. నాశ్రీరకొటికినిచ్చిపిమ్మట. చెలగుచుతానుపుత్రికలు,
చేయెయ్యెములుబంధుగలతెనుక॥

వ॥ ఇట్లుప్రత్యదంపతులును గూడూరునునుఖంబుండిర॥

సీ॥ కూనీలుచేయగ గూడూరునును వాడుకతొలగించివన్నె
గాంచె. చోరులుచెలచేగుచోటుగూడూరును దుమ్మి-ర్తితొలగించిత్తో
వజూపె. జాతిజీహరులబట్టక గూడూరు గొప్పయూరనుపేరుగోసివేసె
నాలిమగలుతగవు లాడగగూడూరుకుదటిద నడిమూట మూలజేర్చె॥

గీ॥ ముసలమాన్లుహిందువులును ముచ్చటగను గలిసితిరుగగచేయ
చుకడకుతనకు. మార్పుగల్గినపై నమైచురలనెంచె దొరలువెలసినపెంక
టగిడినతడు॥

గీ॥ అచటిరెడ్లద గాతని నదటలియచె నెంచిజేరియత్నములేని
ఫలము కొల్వకమరినవారలు కుదురుగాను నిలువనేర్తురెయ్యెకచో
టనమ్మడిగను॥

వ॥ రాతనంశ్శుభైన గాయకుమెంట గిరికినరుగుననుచుపురము
నందు వాస్తవ్యులంత రులునరదిశల గోలపెట్టిరపుగుములుగూడి॥

సీ॥ రాతంజగన్నాథరాయుడుమనలయ గాసివెంకలగి నైనయయ్యె
నీమీదనీముంరనేతీయమనురుమో దెలిసుకాలకయుండెదిగులుపుట్టె
తంటికిరెప్పట్లుకాపాడిబోచెను కలియుగముననిష్ఠిమనులుగలరె. జార
చోరులదోలి జాగరూకతప్రతి బోమమండెడిప్రత్యపురమబాసి॥

గీ॥ నైషకాలమువిధికెంతజాలిలేదుగ్రేనుముగచూర్పునితనినిజేయనేల
జాడలేదిట్టిధన్యుని జూడబోము. వదిలినిలువగజాలము బ్రతుకలేము॥

కం॥ శ్రీరామవనమియుత్సవ మాగాయనునటులజేసె నానందము
నగా శ్రీరామమాతభక్తుడు శ్రీరామాయణమునందు జెప్పినవిధులగా॥

గీ॥ ముసలమాన్లును హైందవుల ముత్తుకొనుచు, వీర్లవండుగడక
రాలపీచమగుచి, మిగులకార్యముననిల్చు తెగలగలిపి, ముదముగల్గిం
చుప్రభునెట్లువదలగలము॥

కం॥ లంచముపట్టియెసంగడు, కొంచెప్రకార్యములజేయు కుమతు
లదోలుకొ॥ మంచిమహాత్ముడు మమ్ముల నెంచక చనునంచురెడ్డు లేడ్చి
రిమచులకొ॥

ఆ॥ సలిచెనొక్క విందుపబ్బినప్పిళ్లరు బానుహాటులించుదాబుమీ
రె॥ విన్నులెల్లగూడి మించిపోటో గ్రాపు వేసికొనిరినడుమ విబుధునంచె॥

ఉ॥ అంతప్రమాదమంగొనుచు నచ్చటవెల్వడి వెంకటాద్రికికొ॥ చం
తసోసుతర గొలువన్నే హితులెల్లరుసాగనలవబల్॥ వంత బెనంగొనగఁ జను
లు వారలతో పొగబండికేగని, శ్చింతనురాతువంక జాడు జేరెమనోహర
వెంకటాద్రికికొ॥ వ॥ వెంకటగిరియెట్లున్నదన॥

సీ॥ నున్ననివెడలవు తిన్ననివిధులబలుమేడలనుమేటి భవనములను॥
రాజవీధిదొరలరంగుమీరునగల్గ శోభవ్రాచయగలేము చూడవలయు॥
డంకానగారాల ధమధమధ్వనులెప్పుడ సప్తతాళములతో సందడింప, న
శ్వముల గజములు నందమోమోటాద్లు తురుపులుకోచులుపరుపులిడగ॥

గీ॥ సూరిజనములు గాయకుల సుజనులలర॥ దేవళంబులురథములు
జేజరిల్ల, దొరలుసాలించు వెంకట గిరినిపొగడ॥ తరమెశ్వంగారరసమట
గురియుచుండు॥

గీ॥ అట్టివెంకటగిరిజేరె నరడుసత్య, మూరిబ్రహ్మికలాతని వసుస
రింప, సూరిదాసాఖ్యకవికృతుల గోరివ్రాయ॥ శ్రీజగన్నాథుడటకొల్లు
జేయసాగె॥

కం॥ వెంకటగిరిజేమందును, వెంకటరమణుండుదరిని వెంకటగిరినై॥

పాంకముగను వెలయుచు మనసంకటములునాన్పుకతనసార్థకమయ్యెన్ ||

సీసమాలిక || ఆశ్వీజదశమినాడలరువెంకటగిరి శోభలసీతీంపచోద్య
మగును | బ్రహ్మనగ్రాండునజరపినచిత్రము లేమనివాతనునిందుబోల్చి |
గుర్రపువందెముల్ గుజగుజరుగును గజములపందెముల్ గాకమరియు |
మనుజులపందెముల్ మరికొన్నిచిత్రముల్ బాలురుపరుగిడువందెములు
ను | బ్యాండువరుసకదమ్ బాగుగవేయుచుమేటిసిసాయిలమేలకవాతు |
బొఫిరంగులుచెప్పు బ్రహ్మనట్లుగభ్రమభ్రమధ్వనలతోటాబుజూపచే
తితుపాకులుచెబుటలో మనిప్రేల దొరలునుక్రభువులుకదరినిమెరయి ||

గీ || గ్రాండుచిత్రములనుగాంచి కదలిదొరలు | నేర్పులకొకట్టునంబా
గ్లనెక్కి రాజు పీఠిసూరేగినగరుకు వెడలిపిదప | జేసెదర్పారుగదైవచె
లగస్థపతి ||

ఆ వె || సగరిసేవకాళివ్రహ్మతోగొల్వ రాతువంశ్యుడైనరాయుడొ
ప్ప | నతివల్లెగూడిహారతులనుబట్ట | శ్రీకుమారరాజుచెలగెసభను ||

గీ || శ్రీజగన్నాథుడుదొరక చెలియమీర | బరగుచుండిరివెంకటగి
రిపురమున | సరససంగీతసాహిత్యసచ్చరిత్ర | ములనుగ్రోలుచుసంతో
షజలధిదేలి ||

ఉ || రాయుడుసత్యమాంబయును, రమ్యతమీరగవెంకటాద్రినిర్మా
యకులైచెలంగుచును, మన్ననలందునుండ్రీభక్తులై | కాయముసత్య
మేయశము, కన్నధరత్రినిభాగ్యమేమదే | శ్రేయముముక్తికీరమును, జే
రగజేసెడినావయాజు ||

సీ || రాతుజగన్నాథ రాయునిచరితము వ్రాసితినిటకొంత పరకు
నిందు | రెండవభాగమునిండుగ్రాసెద | తప్పులుమమియించి యొప్పు
లెంచి | మన్నింపవలెనన్న మహిలోననీకీర్తి యాచంద్రతారార్కమ

శ్రీ కా తు జ గ న్నా ధ రా య ని చ రి త్ర ము

లకనటులు! పవననందనుపాద భజనముకేసెనా! వెంకటేశ్వరుమది వి
నుతికేతు॥

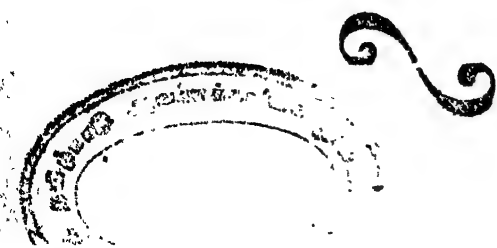
అవే! కాతువంశ్యుడైన రాయుడుపుత్రికల్! సత్యమాంబచాలసం
తసమున! సకలసంకడలునెసంగగా నూరేండ్లు వెలయవలయురామ
విభునిదయను!

కం॥ శ్రీసోమయాజికులమున! దాసత్వమునందిసూరి దాసుడనై
తి! వ్రాసితినిచరితమున! దోసమును కీరనీక తోడగుహరియే!

గద్య! ఇదిశ్రీవిజయనగర మహారాజాస్థాననాట్యాలయ కవిశ్వరుండ
గు! సోమయాజిలసూరిదాసకవిచే రచింపబడిన శ్రీకాతుజగన్నాధరా
యనిచరిత్రమున మొదటిభాగముసర్వముసంపూర్ణము!

ఉ॥ ఎండరొనిన్నుగొల్చిభువి, నేపునహిండిరిద్రవ్యవంతులై! యెం
డరొళ్ళక్తులైరిమరి, యెండరొమల్లులమంచురేగిరిం! కెండరొవిద్యలం
దిరిమ, కెండరొయోగులుకాకె నెడయక! మందుపవీడటంచునను,
మానకప్రవవెమారుతాల్లిజా॥

కం॥ మంగళమురామవిభునకు! మంగళమలివేలమంగ మానినిక్రి
యుకు! మంగళముసూరుతికేపరి! గంగామంగళముశ్రీజగన్నాధునకు
ఇట్లువిన్నవించువిధేయును, సోమయాజిలసూరిదాసకవివిజయనగరము

10298

